

Vyjadrenia predkladateľa k pripomienkami členov Rady vlády Slovenskej republiky pre rodinu a demografický vývoj k návrhu Definície rodinnej politiky, predloženej Tomášom Kováčikom, členom Rady nominovaným Asociáciou za život a rodinu, o.z.

28.4.2023

Počet reagujúcich subjektov: 14 z celkového počtu 38 členov Rady

Doručené pripomienky, komentáre, poznámky a reakcie na ne:

P. Podmanická, Štatistický úrad SR

- A.1. Rodinná politika je politika zameraná na ochranu a podporu manželstva, ktorým sa zakladá rodina; je to politika, zameraná na podporu a ochranu rodiny a jej nezávislosti od štátnych zásahov, jej stability a súdržnosti s cieľom najlepšieho dobra manželov a detí; je to politika, ktorá je v duchu Ústavy SR zameraná na podporu vytvárania harmonických rodín založených stabilným manželstvom jedného muža a jednej ženy; na podporu prijímania a vychovávania detí, podporu osobnej starostlivosti rodičov o deti v najrannejšom veku do troch rokov života dieťaťa a na podporu medzigeneračnej solidarity.
- A.2. Rodinná politika je investíciou do budúcnosti, je súborom opatrení a nástrojov, ktorými štát, jeho orgány ako aj samosprávne orgány podporujú rodinu vo výkone jej funkcií a zodpovedností dovnútra voči svojim členom a navonok voči spoločnosti a smerujú tak k trvalo udržateľnému rozvoju rodiny.
- A.3. "Rodinná a sociálna politika sa v niektorých opatreniach dotýkajú či prelínajú, avšak ich ciele sú odlišné. Rodinná politika je investíciou do budúcnosti, sociálna politika rieši vzniknuté sociálne problémy. "
- A.4. Do rodinnej politiky patria aj nástroje a opatrenia, ktoré uľahčia a povzbudia obyvateľov Slovenskej republiky uzavrieť manželstvo, založiť si rodinu a mať taký počet detí, ktorý zabezpečí demografický rast Slovenskej republiky.

"Najlepším priestorom pre prijímanie a výchovu detí, ktoré štatisticky budú mať najmenej problémov, je stabilná harmonická rodina."

P. Červenáková, Únia miest Slovenska

"K materiálu ako celku:

Pokiaľ je potrebné Definovať rodinnú politiku, je potrebné aby tak urobili odborné útvary MPSV SR v spolupráci s odborníkmi – sociológmi, psychológmi, ale aj právnikmi a inými expertmi, ktorí sa tejto téme dlhodobo venujú."

REAKCIA: predkladateľ predkladá návrh s ohľadom na čl. 3 ods. 2. písm. d) Štatútu Rady vlády Slovenskej republiky pre rodinu a demografický vývoj (ďalej len „Štatút“), podľa ktorého Rada predkladá vláde podnety na zvýšenie úrovne podpory a ochrany rodiny, rodinných hodnôt a manželstva a Čl. 5 Práva a povinnosti predsedu rady, podpredsedu rady a ďalších členov rady ods. 3) písm. c) Štatútu, podľa ktorého členovia rady iniciatívne predkladajú návrhy, odporúčania a stanoviská.

Page : 1 Line : 17 Author : Podmanická Zuzana 03/15/2023
Vágny pojem, čo je „najlepšie dobro“
Nemerateľné

Page : 1 Line : 17 Author : Unknown Author 04/27/2023
Reply to Podmanická Zuzana (03/15/2023, 13:34): "..."
Vid' odpoveď p. Danišku nižšie

Page : 1 Line : 18 Author : Podmanická Zuzana 03/15/2023
Vágny pojem. Čo tu chápeme pod pojmom „harmonická rodina“?

Page : 1 Line : 18 Author : Unknown Author 04/27/2023
Reply to Podmanická Zuzana (03/15/2023, 13:35): "..."
Vid' odpoveď p. Danišku nižšie

Page : 1 Line : 21 Author : Podmanická Zuzana 03/15/2023
Nejasné, myslí sa tým, že rodič musí byť do 3 rokov dieťaťa na rodičovskej dovolenke?

Page : 1 Line : 21 Author : Unknown Author 04/27/2023
Reply to Podmanická Zuzana (03/15/2023, 13:36): "..."
Keďže osobná starostlivosť matkou dieťaťa (ak je to možné) je v najlepšom záujme dieťaťa (vid' nižšie argumentácia p. Ocilkovej) a napokon aj celej spoločnosti (a sociálneho systému), štát má motivovať matky k osobnej starostlivosti najmä v kritickom veku do 3 rokov veku dieťaťa. Samozrejme, žijeme v slobodnej spoločnosti, nie je možné matku donútiť k realizácii činností, hoci sú v najlepšom záujme dieťaťa, preto sloveso „musí“ je neadekvátne. Štát má motivovať, nemôže donútiť.

Page : 1 Line : 26 Author : Podmanická Zuzana 03/15/2023
Čo znamená trvalo udržateľný rozvoj rodiny?

Page : 1 Line : 26 Author : Unknown Author 04/27/2023
Reply to Podmanická Zuzana (03/15/2023, 13:38): "..."
v kontexte rodiny ho možno chápať ako rozvoj, na ktorý sú alokované zdroje umožňujúce jeho realizáciu (t.j. rozvoj je udržateľný), a ktorý nie je obmedzený na nejaký konkrétny krátky čas, ale je dlhodobý, ideálne trvalý; rozvoj rodiny ako popis dynamiky smerujúcej k lepšiemu fungovaniu rodiny. Pojem bol nahradený pojmom trvalý rozvoj.

Page : 1 Line : 29 Author : Podmanická Zuzana 03/15/2023
Toto by sa skôr hodilo do odôvodnenia

Page : 1 Line : 29 Author : Unknown Author 04/15/2023
Reply to Podmanická Zuzana (03/15/2023, 13:39): "..."
Ako možno dlhodobo vidieť z rôznych diskusií, nielen na rokovaní Rady, je zásadný problém, že sa zmiešava rodinná a sociálna politika. Preto je adekvátne miesto zdôraznenia potreby tohto rozlíšenia v textácii uznesenia.

Page : 1 Line : 32 Author : Podmanická Zuzana 03/15/2023
Aktuálne dosť nereálne zabezpečiť

Page : 1 Line : 32 Author : Unknown Author 04/27/2023

Reply to Podmanická Zuzana (03/15/2023, 14:28): "..."

Iste, ide o náročný cieľ, avšak dlho vieme, že nestojíme pred výzvami na 1-2-5 rokov, ale dlhodobými výzvami. A nemožno na ne rezignovať.

Page : 1 Line : 35 Author : Podmanická Zuzana 03/15/2023

Nemali by mať problémy, ale nie štatisticky...

Potrebné definovať, čo je stabilná harmonická rodina...

Ale rodinná politika sa má starať o všetky rodiny....

Page : 1 Line : 35 Author : Unknown Author 04/15/2023

Reply to Podmanická Zuzana (03/15/2023, 14:57): "..."

Formulácia bola mierne upravená prehodením slova štatisticky za slovo mať.

Stabilná rodina je najmä taká, ktoré sa nerozpadne.

Harmonická rodina je ideál, na ktorý poukazuje rodinná politika – je to rodina, v ktorej panuje úcta, láska, porozumenie, vzájomný rešpekt, konflikty sa riešia a neodsúvajú do úzadia atď.

Ad posledná poznámka o staraní sa o všetky rodiny – vid' reakcia p. Danišku nižšie. Opäť sa ukazuje nevyhnutnosť definície, vymedzenia cieľov rodinnej politiky a jej rozlíšenie od sociálnej politiky.

Rodina nie je sociálny pacient. Sociálna politika je tá, ktorá pomáha, keď sa "niečo pokazí". Rodinná politika sa snaží predchádzať tomu, aby sa niečo pokazilo – aj tým, že poukazuje na ideál.

“Nesúhlasíme aby bola rodinná politika spájaná len s manželstvom a nepriamo stigmatizovala neúplné rodiny, alebo rodiny, kde rodičia nepovažujú formálne uzavretie manželstva za dôležité.”

REAKCIA: Je potrebné sa odosobniť od osobných preferencií a pohľadov. Rodinná politika nestigmatizuje nikoho, rodinná politika sleduje legitímne ciele štátu (napr. najlepšie dobro detí a rodičov, spokojnosť obyvateľstva, nízke výdavky sociálneho a zdravotníckeho systému, nízka miera látkových a nelátkových závislostí atď.), a preto poukazuje na ideál harmonickej, súdržnej a stabilnej rodiny, ktorý sa štatisticky najlepšie dosahuje v rodinách založených manželstvom. Fakt, že najlepšie výsledky dosahujú rodiny založené manželstvom, sú dlhodobo podložené štatistikami (viď nižšie).

“Celý materiál požadujeme odmietnuť. Textácia a odôvodnenia sú jednostranné, účelové a zavádzajúce.”

REAKCIA: predkladateľ berie na vedomie postoj pripomienkujúceho v prvej vete. Druhú vetu je potrebné konkrétne podložiť.

Patrik Daniška, Inštitút pre ľudské práva a rodinnú politiku:

Dobrý deň,

rád by som do bodu A.1 navrhol doplniť ďalší cieľ rodinnej politiky, a síce že rodinná politika *“je zameraná na ochranu rodiny pred rôznymi formami nebezpečenstva, ktoré rodinu ničia”*.

V odôvodnení by sa mohli príkladmo vymenovať takéto formy nebezpečenstva, najmä násilie zvonka i zvnútra, kriminalita, úžera, pornografia, alkoholizmus, drogy, hazard, a pod.

REAKCIA: zapracované, do samostatného bodu

K skorším návrhom by som v rámci diskusie uviedol aspoň pár postrehov, verím, že budeme mať možnosť o týchto veciach viac debatovať aj osobne, lebo to je vždy vhodnejšia forma.

Pani RNDr. Podmanická zo Štatistického úradu písala, že pojem dobro manželov a detí považuje za vágny. Pojem dobro však v súvislosti s rodinou požíva aj náš Zákon o rodine: Čl. ods. 1 - Manželstvo je zväzkom muža a ženy. Spoločnosť tento jedinečný zväzok všestranne chráni a napomáha jeho dobro.

Pri deťoch Zákon o rodine používa najmä pojem najlepší záujem.

Ústava SR v článku 41 ods. 1 taktiež uvádza odkaz na dobro takýmto spôsobom:

“Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobro.”

Myslím, že pojem dobra, či najlepšieho dobra môžeme chápať v tomto ústavnom a zákonnom význame.

Taktiež pojem harmonický je v našom práve známy: § 1 ods. 2 Zákona o rodine: “Účelom manželstva je vytvoriť harmonické a trvalé životné spoločenstvo, ktoré zabezpečí riadnu výchovu detí.”

K otázke nejasnosti osobnej starostlivosti - ja tému osobnej starostlivosti chápem tak, že rodič, ideálne matka, sa o dieťa (aspoň do troch rokov veku) osobne stará. Neprenáša teda starosť na cudzie osoby, alebo inštitúcie. Rodičovská dovolenka je pojmom

pracovného práva, nie je také dôležité, či je matka uvoľnená na rodičovskú dovolenku, alebo je napríklad nezamestnaná/šudentka a pod.

K otázke pôrodnosti, ktorá zabezpečí demografický rast - podľa mňa je to adekvátny cieľ. Či je v súčasnosti reálny, nie je až také dôležité, pretože ide asi skôr o dlhodobý cieľ, ku ktorému je potrebné sa čo najviac približovať. Verím, že tomu môže napomôcť práve aj činnosť Rady.

V dôvodovej správe, v poznámke sa uvádza aj táto veta: "Ale rodinná politika sa má starať o všetky rodiny..." - Tu sa asi ukazuje možný rozdiel vo vnímaní rodinnej politiky a sociálnej politiky. Pod rodinnou politikou podľa mňa treba vnímať opatrenia, ktoré pomôžu tomu, aby na Slovensku bolo čo najviac kompletných a harmonických rodín založených na manželstve, ktoré naozaj štatisticky vykazujú najlepšie výsledky (pozrite napr. online publikáciu [Prečo na manželstve záleží: https://www.hfi.sk/images/preco_na_manzelstve_zalezi.pdf](https://www.hfi.sk/images/preco_na_manzelstve_zalezi.pdf)). Cieľom rodinnej politiky naopak nemôže byť to, aby dieťa vyrastalo napr. bez rodiča (otca, alebo mamy). Naproti tomu sociálna politika má sledovať základné zabezpečenie detí, vrátane tých z nekompletných rodín. Práve tie štatisticky potrebujú takej pomoci viac. Toto teda už vnímam ako cieľ sociálnej politiky. Povedať teda, že rodinná politika sa má starať o všetky rodiny, je preto podľa mňa v istom zmysle dôsledok nerozlišovania medzi rodinnou a sociálnou politikou.

Ešte by som sa rád vyjadril k pripomienkam pani Ing. Červenákovej z Únie miest Slovenska.

K otázke definovania rodinnej politiky: Radu pre rodinu a demografický vývoj vnímam ako poradný orgán pre otázky rodiny, a teda aj rodinnej politiky, preto si myslím, že je to vhodná platforma aj na zadefinovanie si toho, čo pod rodinnou politikou ako Rada chápeme, a ako k nej chceme aj ďalej, v našej poradnej činnosti pristupovať. V Rade sú v nej tiež zastúpené relevantné rezorty aj zástupcovia organizácií, ktorí požívajú dôveru ministerstva, aby sa k tejto téme vyjadrovali.

K nesúhlasu, "aby bola rodinná politika spájaná len s manželstvom a nepriamo stigmatizovala neúplné rodiny, alebo rodiny, kde rodičia nepovažujú formálne uzavretie manželstva za dôležité." - myslím, že nejde o otázku stigmatizácie. Manželstvo je v zmysle našej ústavy jedinečným zväzkom, ktorý Slovenská republika všestranne chráni a napomáha jeho dobru. (Čl 41 ods. 1) Manželstvo je práve tou inštitúciou, ktorá zakladá rodinu, a preto musí byť v centre pozornosti rodinnej politiky. Je želané, aby páry prevzali na seba verejný záväzok, že chcú plniť účel manželstva. Podľa zákona o rodine (§ 1 ods. 2): "Účelom manželstva je vytvoriť harmonické a trvalé životné spoločenstvo, ktoré zabezpečí riadnu výchovu detí." Myslím, že cieľom rodinnej politiky má byť práve to, aby čo najviac ľudí bolo schopných a ochotných takéto spoločenstvo vytvoriť. Rodinná politika ich k tomu má viesť.

S pozdravom,
Patrik Daniška

REAKCIA: ďakujem za doplnenia, niektoré boli zapracované do dokumentu

Ján Tkáč, DOMKA

Vážený kolegovia,

žiaľ, časová dispozícia mi nedovoľuje pripomenovať text podrobne, no chcel by som aspoň touto cestou avízovať podporu argumentom, ktoré ponúkol pán Daniška.

Verím, že bude ešte priestor pre hlbšiu debatu.

S úctou

Ján Tkáč

REAKCIA: ďakujem za vyjadrenie

Renáta Ocilková, Slovenská spoločnosť pre rodinu

Dobrý večer,

ďakujem veľmi pekne za nápad zadefinovať rodinnú politiku, čo je základný predpoklad k tomu, aby sme vedeli pracovať pre konkrétne ciele.

Taktiež ďakujem za zaslanie návrhu definície rodinnej politiky, ktorá je aj v súlade s názvom Rady vlády SR pre rodinu a demografický vývoj.

Špeciálne chcem poďakovať za ukotvenie podpory osobnej starostlivosti rodičov o deti v najrannejšom veku do troch rokov života dieťaťa. Verím, že členom našej rady ide spoločne o dobro detí a k tomu, že pre zdravý vývin dieťaťa je veľmi dôležitá pevná vzťahová väzba práve do troch rokov, existuje veľa výskumov i dôkazov. Oddelenie detí od rodičov v ranom detskom veku môže spôsobiť stratu vzťahovej a životnej istoty. Až 70 – 90% detí s celodenným opatrovaním cudzou osobou (aj pri vysokej kvalite opatrovateľskej služby) vykazuje zvýšenú hladinu stresového hormónu (kortizolu) a vyššiu chorobnosť ako deti vyrastajúce doma v rodine. V prvých troch rokoch života sa tvoria základy duševného zdravia človeka. V tomto citlivom období dlhšie oddelenie dieťaťa od rodičov pre neho znamená mimoriadnu psychickú záťaž. Počas prvých 36 mesiacov života je dieťa kvôli svojej psychickej a fyzickej zraniteľnosti obzvlášť odkázané na chrániace a stabilné prostredie, ktoré spočíva aj v starostlivosti o dieťa jemu blízkymi osobami. Ak dieťa v tomto veku zažíva istotu, že blízka osoba mu je stabilne k dispozícii, následne v staršom veku, v porovnaní s deťmi, ktoré boli zverené do inštitucionálnej starostlivosti, sa dokáže dlhšie koncentrovať, je schopné samostatnejšie riešiť konflikty so svojimi rovesníkmi, má vyššiu schopnosť empatie, vie lepšie komunikovať svoje vlastné pocity a v dospelosti dokáže budovať kvalitnejšie vzťahy a priateľstvá. Bezpečná vzťahová väzba je pre malé dieťa životne dôležitá.

Pričom, samozrejme, rešpektujeme individuálnu situáciu každej rodiny.

Verím, že nám všetkým ide o spoločné dobro, o podporu a pomoc našim rodinám, o najlepší záujem dieťaťa. Uvedomujúc si, že niektoré rodiny môžu žiť v kríze, v ťažkej situácii alebo v nie ideálnych podmienkach, ešte neznamená, že sa máme vzdať ideálov a prestať pomáhať ľuďom žiť v harmonických rodinách. Aj toto má byť jeden z cieľov rodinnej politiky - v duchu Ústavy SR podporovať vytváranie harmonických rodín založených stabilným manželstvom jedného muža a jednej ženy.

Ďakujem Vám všetkým za dobrý úmysel pracovať pre dobro rodín.

PS: súhlasím s návrhom pani Podmanickej, aby v odôvodnení slovo "občania" bolo nahradené slovom "obyvatelia".

Ďakujem pekne a prajem všetko dobré

Renáta Ocilková
Slovenská spoločnosť pre rodinu

REAKCIA: slovo občania nahradené slovom obyvateľa. Argumentácia v prospech podpory osobnej starostlivosti matiek o deti v najrannejšom veku do troch rokov bola zapracovaná do odôvodnenia.

Doplnenie argumentácie z https://wikisofia.cz/wiki/Zden%C4%9Bk_Mat%C4%9Bj_%C4%8Dek o Prof. PhDr. Zdeněk Matějček, CSc., českého psychológa a medzinárodne uznávaného vedca, ktorý sa zaoberal najmä detskou klinickou psychológiou:

Psychická deprivace

Deprivace je strádání nedostatkem uspokojení nějaké z důležitých potřeb. Vede k vážnému narušení citového a rozumového vývoje dítěte.[10]

Nedostatek citového pouta u dětí vede k poruchám a těžkým problémům, které mohou být nenapravitelné. Tento psychický stav je způsoben mnoha faktory: např. deprivacním prostředím bez lásky (zejména mateřské péče), deprivacní situací, umělým prostředím, separací či izolací, negativním postojem rodičů k dítěti atd. [10]

Na začátku 60. let Matějček sledoval 666 dětí ve věku 7-15, které byly kolektivně vychovávané. Ve skupině se vyskytovaly děti z dětských domovů, do nichž nastoupily po 3. roce věku, a ty, které byly v ústavní péči od kojeneckého či batolecího věku. Zaznamenal, že velká většina těchto dětí se ve škole špatně učí, i když v inteligenčních testech vychází v průměru nebo i nadprůměru. Jako příčiny označil - psychickou deprivaci, nespokojení základních psychických potřeb, nedostatek citové odezvy soc. prostředí na spontánní aktivitu dítěte atd. [7]

Zjistil také, že děti, které nastoupí do ústavní péče do 3 let vykazují opoždění intelektových a sociálních schopností a jejich vývoj řeči klesá na úroveň debility. Tedy v oblastech, v nichž je zapotřebí citového kontaktu dítěte s dospělým. [10]

Zkušenost s citovou deprivací narušuje osobní vývoj jedince. [11]

Milada Bohovicová, Návrat o.z.

Pripomienky k návrhu materiálu predloženého na zasadnutie Rady vlády dňa 28.2.2023

Názov materiálu: Definícia rodinnej politiky

A.1.

B. nemám výhrady voči podpore a ochrane manželstva, nesúhlasím ale so zameraním rodinnej politiky výhradne na rodinu založenú manželstvom. Súčasná demografická štruktúra rodín zahŕňa vysoký podiel rodín založených na spoložití bez manželského zväzku, rodín rozvedených, jednorodičovských. Tieto rodiny môžu byť zraniteľnejšie a potrebujú minimálne takú mieru ochrany a podpory ako rodiny založené manželstvom. Tento fakt sa nám môže akokoľvek nepáčiť, ale podporu manželstva nedosiahneme negovaním iných foriem rodinného spoložitia.

REAKCIA: Hoci materiál zdôrazňuje ideál rodiny založenej manželstvom, ktorý je najlepšou formou rodiny pre deti i rodičov, nezameriava sa výhradne na rodinu založenú manželstvom a neneguje iné formy rodinného spoložitia. Opäť sa ukazuje nevyhnutnosť

rozlišovať rodinnú a sociálnu politiku (ktorá zahŕňa aj pomoc osamelým matkám, rozvedeným ľuďom a ich deťom atď. a nie je rodinnou politikou).

- C. Taktiež nevidím dôvod zvyrazňovať potrebu ochrany a podpory rodín s dieťaťom do 3 rokov – rodina potrebuje podporu a ochranu vždy, najmä v čase, kedy je na ňu kladená najväčšia záťaž, čo je určite v čase výchovy detí bez ohľadu na vek, ale aj v ďalších situáciách

REAKCIA: javí sa tu nepochopenie zmienky o osobnej starostlivosti o deti do troch rokov veku (zdôvodnenie jej dôležitosti vid' text p. Ocilkovej vyššie). Zmienka v definícii hovorila o „podpore osobnej starostlivosti rodičov o deti v najrannejšom veku do troch rokov života dieťaťa“, t.j. aby sa o najmenšie deti do 3 rokov veku starali matky (resp. iná stabilná vzťahová osoba, ak matka nie je k dispozícii).

A.2.

- D. nemám pripomienky

A.3.

- E. Mám za to, že ciele rodinnej politiky a sociálnej politiky sú totožné – podporiť rodinu vo všetkých jej formách a situáciách. Odlišné môžu byť nástroje, ktoré tieto politiky používajú.

REAKCIA: ako aj diskusia ukazuje, je potrebné rozlišovať rodinnú a sociálnu politiku.

A.4.

- F. nemám pripomienky

Celkovo nepovažujem za potrebné pre prácu Rady vlády definovať rodinnú politiku.

Každá definícia kladie hranice a môže byť potenciálne obmedzením pre situácie a témy, ktoré definícia nezahŕňa, ale ktoré sa môžu stať v priebehu času dôležité. Ak je to pre Radu dôležité, navrhujem definovať rodinnú politiku čo najširšie a najjednoduchšie:

„Rodinná politika je politika zameraná na ochranu a podporu rodiny a rodičovstva“

REAKCIA: ako aj diskusia ukazuje, rôzni ľudia vnímajú rodinnú politiku rozlične a je potrebné zadefinovať, či (v skratke a veľmi nepresne povedané) rada vlády pre rodinu bude riešiť sociálne ťažkosti rodín alebo poukazovať na prevenciu, ideál, investíciu do budúcnosti...

Tamara Čipková, nominovaná Univerzitou Komenského v Bratislave

Bratislava 15. marca 2023

Vec: Pripomienka k návrhu definície rodinnej politiky

Na základe návrhu definície rodinnej politiky predloženého na zasadnutie Rady Vlády SR pre rodinu a demografický vývoj dňa 28.2.2023 predkladateľom Tomášom Kováčikom, nominovaným Asociáciou za život a rodinu, o. z. si dovoľujem predložiť nasledovné pripomienky:

Predložené znenie bodu A.1. *Rodinná politika je politika zameraná na ochranu a podporu manželstva, ktorým sa zakladá rodina; je to politika, zameraná na podporu a ochranu rodiny a jej nezávislosti od štátnych zásahov, jej stability a súdržnosti s cieľom najlepšieho dobra manželov a detí; je to politika, ktorá je v duchu Ústavy SR zameraná na podporu vytvárania harmonických rodín založených stabilným manželstvom jedného muža a jednej ženy; na podporu prijímania a vychovávania detí, podporu osobnej starostlivosti*

rodičov o deti v najrannejšom veku do troch rokov života dieťaťa a na podporu medzigeneračnej solidarity.

Pripomienka k bodu A.1. Formulácia bodu A.1. evokuje stav, v ktorom sa rodinou zasluhujúcou si ochranu zo strany štátu rozumie len rodina založená manželstvom. Podľa čl. 2 druhá veta zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“ alebo „ZR“): „Spoločnosť všetky formy rodiny všestranne chráni.“ Iný výklad by, okrem iného, mohol smerovať k popretiu základného princípu rovnakého postavenia manželských a nemanželských detí.

Ochrana všetkých foriem rodiny vyplýva aj z čl. 41 ods. 1 Ústavy SR: „Manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona.“ Osobitne sú tu vymenované tri inštitúty, čo vyjadruje jedinečnosť každého z nich a bez ďalšieho ich nemožno automaticky stotožňovať. Svoj vlastný obsah má inštitút manželstva, inštitút rodičovstva a aj inštitút rodiny. Rodinou, ktorá si zasluhuje ochranu a podporu zo strany štátu je napríklad aj vzťah medzi starým rodičom a dieťaťom, kde starý rodič sa o dieťa osobne stará a vykonáva aj ďalšie rodičovské práva a povinnosti, pretože rodičia si rodičovské práva a povinnosti neplnia riadne alebo napríklad zomreli.

V definícii rodinnej politiky nie je možné konštatovať, že: „... je to politika, zameraná na podporu a ochranu rodiny a jej nezávislosti od štátnych zásahov...“. Podpora a ochrana rodiny sa realizuje práve prostredníctvom štátnych zásahov, či už formou nástrojov sociálneho zabezpečenia, ale aj ingerenciou štátu do rodinnoprávných vzťahov, v prípadoch, keď si to zasluhuje napríklad ochrana najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa (výchovné opatrenia, zásahy do výkonu rodičovských práv a povinností a pod.).

Formulácia v zmysle ktorej by sa rodinná politika mala zameriavať len na podporu osobnej starostlivosti rodičov o deti v najrannejšom veku do troch rokov života dieťaťa určite nie je správna. Následne, vo vyššom veku dieťaťa, už nie je potrebné podporovať osobnú starostlivosť rodičov o deti? Navyše, pojem „osobná starostlivosť“ je právnym pojmom, ktorý sa využíva v zákone o rodine a ďalších súvisiacich predpisoch na označenie rodičovského práva a povinnosti. Nie je možné ho stotožňovať s osobnou starostlivosťou v zmysle „rodič nepracuje, ale v domácom prostredí sa priamo, osobne stará o dieťa“ ako to vyznieva z odôvodnenie predloženého návrhu.

Nemyslím si, že je vhodné pristupovať k definícii tautologicky, t. j. „rodinná politika je politika...“. Uvedené nie je lingvisticky, ani štylisticky správne.

REAKCIA: niektoré formulácie boli v návrhu upravené, doplnené. Argumenty pre zdôrazňovanie potreby podporovať osobnú starostlivosť matiek o dieťa v najranejšom veku do 3 rokov uviedla p. Ocilková, boli zapracované do Odôvodnenia.

Predložené znenie bodu A.2. *Rodinná politika je investíciou do budúcnosti, je súborom opatrení a nástrojov, ktorými štát, jeho orgány ako aj samosprávne orgány podporujú rodinu vo výkone jej funkcií a zodpovedností dovnútra voči svojim členom a navonok voči spoločnosti a smerujú tak k trvalo udržateľnému rozvoju rodiny.*

Pripomienka k bodu A.2.

V definícii by nemali byť použité neurčité pojmy ako „investícia do budúcnosti“ alebo „trvalo udržateľný rozvoj rodiny“.

Pojem „trvalo udržateľný rozvoj“ alebo „The Sustainable Development“ ako *terminus technicus* je zaužívaným pre pomenovanie systému, ktorého cieľom je zachovanie zdravého životného prostredia pre ďalšie generácie. Nie je vhodné ho spájať s rodinou.

REAKCIA: definícia bola doplnená, pojem trvalo udržateľný rozvoj nahradený.

Predložené znenie bodu A.3. *Rodinná a sociálna politika sa v niektorých opatreniach dotýkajú či prelínajú, avšak ich ciele sú odlišné. Rodinná politika je investíciou do budúcnosti, sociálna politika rieši vzniknuté sociálne problémy.*

Pripomienka k bodu A.3.

Navrhované znenie bodu A.3. nemá konkrétny obsah a výpovednú hodnotu. Opäť je použitý neurčitý pojem „je investíciou do budúcnosti“.

V určitom rozsahu celospoločenských záujmov sú ciele rodinnej a sociálnej politiky rovnaké (napr. zabezpečiť najlepší záujem dieťaťa), z tohto dôvodu nie je správne striktne vyjadriť, že „ich ciele sú odlišné“.

Sociálna politika je súborom opatrení, ktoré majú aj preventívny charakter, nerieši len už vzniknuté sociálne problémy.

REAKCIA: textácia bola zjemnená, spresnená

Predložené znenie bodu A.4. *Do rodinnej politiky patria aj nástroje a opatrenia, ktoré uľahčia a povzbudia obyvateľov Slovenskej republiky uzavrieť manželstvo, založiť si rodinu a mať taký počet detí, ktorý zabezpečí demografický rast Slovenskej republiky.*

Pripomienka k bodu A.4.

Opäť pomerne nejasne a neurčito formulovaný text. Nie je zrejmé, aké nástroje a opatrenia by boli vhodné na uľahčenie uzavretia manželstva. Aktuálny proces uzatvárania manželstva je podľa zákona o rodine a ostatných súvisiacich predpisov z pohľadu formálnych aj materiálnych požiadaviek vyhovujúci.

REAKCIA: slovo uľahčia treba vnímať v kontexte slova povzbudia. V upravenom znení dokumentu boli vyjadrenia rozšírené.

Všeobecné pripomienky:

Predložené znenie definície nezohľadňuje podporu a ochranu všetkých foriem rodiny, selektívne sa zameriava len na rodinu založenú manželstvom.

V definícii nie je inkorporovaný princíp ochrany najlepšieho záujmu dieťaťa.

Z definície by malo byť vecne a výstižne zrejmé, čo je obsahom definovaného pojmu. Nemala by obsahovať neurčité pojmy, ktoré nemajú výpovednú hodnotu.

REAKCIA: predkladateľ berie na vedomie názor pripomienkujúceho, predkladá sa upravené znenie dokumentu

Eva Marková, Jeden rodič, n.o.

A. 1 Rodinná politika je politika zameraná na ochranu a podporu sociálnej skupiny (primárna skupina), ktorá je tvorená aspoň jedným rodičom a dieťaťom. Je malou sociálnou skupinou, tvorenou jednotlivcami spätými manželstvom, pokrvným príbuzenstvom, adopciou, alebo spoločne žijúci v domácnosti; je to politika, zameraná na podporu a ochranu rodiny a jej nezávislosti od štátnych zásahov, jej stability a súdržnosti s cieľom najlepšieho dobra rodičov a detí; je to politika, ktorá je v duchu Ústavy SR zameraná na podporu vytvárania harmonických rodín ; na podporu prijímania a vychovávanie detí, podporu osobnej starostlivosti rodičov o deti a na podporu medzigeneračnej solidarity.

REAKCIA: Predkladateľ si samozrejme uvedomuje, že existuje viacero druhov rodín. Zároveň článok 2. Článku I zákona o rodine hovorí: „Rodina založená manželstvom je

Page : 8 Line : 399 Author : Pavol Lepieš 03/16/2023

Ústava SR Čl. 41 ods. (4) Starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.

Page : 8 Line : 399 Author : Unknown Author 04/20/2023

Reply to Pavol Lepieš (03/16/2023, 19:29): "..."

Akceptované, ďakujem

Page : 8 Line : 400 Author : Pavol Lepieš 03/16/2023 RESOLVED

Ústava SR Čl. 41 ods (3) Deti narodené v manželstve i mimo neho majú rovnaké práva.

Page : 8 Line : 400 Author : Unknown Author 04/20/2023

Reply to Pavol Lepieš (03/16/2023, 19:19): "..."

Samozrejme, ževšetky deti majú rovnaké práva, bez ohľadu na činy rodičov. Zároveň rodinná politika poukazuje na ideál, ktorým je harmonická stabilná rodina. Ak motivujeme, aby deti a dospelí žili v rodinách takého typu, ktorý má najlepšie výsledky z pohľadu detí, rodičov aj spoločnosti, nejde o uberanie práv iným ľuďom, naopak ide o snahu pomôcť ľuďom mať sa čo najlepšie.

Page : 8 Line : 401 Author : Pavol Lepieš 03/16/2023

Zákonná definícia - Dieťaťom sa rozumie osoba mladšia ako osemnásť rokov

Page : 8 Line : 401 Author : Unknown Author 04/19/2023

Reply to Pavol Lepieš (03/16/2023, 19:36): "..."

Íde zjavne o nedorozumenie. V upravenej verzii definície rodinnej politiky je textácia doplnená.

základnou bunkou spoločnosti. Spoločnosť všetky formy rodiny všestranne chráni.“
Zákonodarca aj v tomto platnom zákone vyzdvihuje rodinu založenú manželstvom ako základnú bunku spoločnosti a v tomto duchu je aj navrhnutá definícia rodinnej politiky – nikoho netrestá, pozdvihuje ideál, ktorý má najlepšie výsledky pre deti, rodičov i spoločnosť, a motivuje ľudí k nemu. Zákonodarca zároveň v druhej uvedenej vete priznáva existenciu aj iných foriem rodín a hovorí o ich všestrannej ochrane, čo sa nevyučuje s navrhovanou definíciou nakoľko rodinná a sociálna politika nie sú to isté.

Predkladateľ upravil pôvodné znenie definície smerom k zameraniu sa na najlepšie dobro detí a rodičov.

Odôvodnenie

...

Rodina je sociálna skupina (primárna skupina) tvorená aspoň jedným rodičom a dieťaťom. Je malou sociálnou skupinou, tvorenou jednotlivcami spätými manželstvom, pokrvným príbuzenstvom alebo adopciou.

REAKCIA: Táto v Odôvodnení pripomienkovateľom navrhnutá dvojvetová definícia rodiny prevzatá z wikipédie nie je konzistentná (prvá veta nezahŕňa napr. súrodenecké vzťahy). Druhá veta samostatne by mohla byť použiteľná, avšak cieľom tohto interného materiálu Rady nie je definovanie rodiny ale rodinnej politiky.

...

Slovenská republika tri desaťročia čelí zásadne negatívnej demografickej situácii, kedy nízka pôrodnosť o.i. ohrozuje budúce fungovanie štátu a jeho služieb (sociálne služby, dôchodkový systém, zdravotná starostlivosť atď.). Najlepším priestorom pre prijímanie a výchovu detí, ktoré štatisticky budú mať najmenej problémov, je stabilná harmonická rodina. ~~Pre najlepší rozvoj detí v najrannejšom veku do troch rokov je dôležitá osobná starostlivosť matiek, ktorú nemôže nič nahradiť.~~

IVPR:

1. Definícia je úzka a nevystihuje súčasnú podobu rodinnej politiky v SR, variabilitu jej nástrojov.

REAKCIA: predkladateľ materiál upravil. Z bodu 1 pripomienkovateľa sa nedá vyčítať konkrétny návrh úpravy.

2. Uvádza sa v nej, že "...rodinná politika je zameraná na .....ochranu nezávislosti rodiny od štátnych zásahov..". Toto tvrdenie má ale povahu oxymornu, nakoľko samotná rodinná politika je štátnym zásahom.

REAKCIA: predkladateľ materiál upravil, doplnením „neprimeraných zásahov štátu“

3. Ako problematický vnímam aj odsek "Rodinná a sociálna politika sa v niektorých opatreniach dotýkajú či prelínajú, avšak ich ciele sú odlišné. Rodinná politika je investíciou do budúcnosti, sociálna politika rieši vzniknuté sociálne problémy". Znenie tohto odseku neodzrkadľuje existujúci konsenzus v odbornej literatúre. Takéto rozlišovanie nemá logiku, neopiera sa o relevantné kritérium. Napríklad, v súčasnosti dôležitá paradigma sociálnych investícií (podporovaná aj Európskou komisiou) vníma aj časť sociálnej politiky ako spoločenskú investíciu.

REAKCIA: predkladateľ materiál mierne upravil, logiku však navrhuje zachovať, nakoľko už v samotnom procese pripomienkovania tohto materiálu je hmatateľná potreba rozlišovať sociálnu a rodinnú politiku

Page : 9 Line : 431 Author : Pavol Lepieš 03/16/2023

Ústava SR Čl. 41 ods. (3) Deti narodené v manželstve i mimo neho majú rovnaké práva.

(4) Starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona.

Page : 9 Line : 431 Author : Unknown Author 04/20/2023

Reply to Pavol Lepieš (03/16/2023, 19:30): "..."

Pripomienkovateľ navrhuje vypustiť vetu, ktorá popisuje podložený fakt (viď vysvetlenia k dôležitosti najranejšieho veku života dieťaťa na iných miestach dokumentu). Odkaz na čl 41, ods 3 a 4 Ústavy SR nie sú vzhľadom na snahu o vyškrtnutie vety relevantné.

Fórum pre pomoc starším - poznámka

Ja s textom súhlasím . Len by som tam viac zdôraznila medzigeneračnu spoluprácu. Musíme si uvedomiť , že vzťahy s rodičmi a starými rodičmi pre zdravý vývoj rodiny je veľmi dôležitý. Aj sv. Otec zdôrazňuje význam a dôležitosť nevyradovať starších z kruhu rodiny , nakoľko práve starší môžu veľmi významné ovplyvniť zdravý vývoj detí a budovať im vzťah k životným a duchovným hodnotám. Naši mladí často nepoznajú svojich starých rodičov a vytráca z ich života vzťah k rodine, k jej koreňom a tým i svojej rodine . Deti by mali vidieť vzťah svojich rodičov k ich starým rodičom a tak v nich vzbudzovať vzťah k nim, ale tým aj k človeku a životu. Veľmi pekne to napísal sv. Otec pri príležitosti druhého ročníka svetového dňa starých rodičov , ktorý práve on vyhlásil. Nemám teraz v týchto noc tých hodinách k dispozícii tento text, aké bolo by dobré z toho tam citovať. On sám písal, že bez koreňov nemôže existovať rodina , ale ani spoločnosť , lebo sa vytráca láska a mladi sa stávajú citovo vyprahli . A samotná rodina by nemohla byť bez starých rodičov , bez nich by sme tu neboli

REAKCIA: Medzigeneračná solidarita bola zdôraznená presunutím do samostatného bodu materiálu. Zároveň časť textu pripomienkovateľa je v upravenej podobe použitá v upravenom Odôvodnení materiálu.

Veronika Reháková, Ministerstvo dopravy a výstavby SR uvádza poznámku:

“Uzavretie manželstva nemožno v modernej dobe roku 2023 považovať za úspešný predpoklad založenia rodiny, funkčné rodiny s deťmi môžu existovať aj bez uzavretia manželstva. Uvedené odporúčame zmeniť v celom texte, ktorý výrazne stavia do popredia manželstvo ako základ harmonického prostredia pre výchovu detí – podľa nášho názoru nemožno manželstvo považovať za predpoklad, že vďaka jeho existencii budú deti vyrastať v šťastnom a plnohodnotnom prostredí. Štatistika rozvodovosti je dostupná tu [REAKCIA: Štatistiky jednoznačne hovoria v prospech manželstva v mnohých ohľadoch \(lepšie študijné výsledky detí, menšia kriminalita detí, závislosti na alkohole, drogách..., vyššia priemerná pôrodnosť atď.\). Okrem iných tri dôležité funkcie, ktoré rodina zabezpečuje sú \(nasledovné informácie sú väčšinou prevzaté z <https://www.hfi.sk/analyzy/203-prinos-manzelstva-pre-deti-manzelov-a-spolocnost> \):](https://slovak.statistics.sk/wps/portal/20cba422-683e-4100-ae8e-9e63d23d958d!/ut/p/z0/jZDJbslwEEB_pZccHY-XxPYRioRA4oBQBc2lchwnpM4GNrT8fdMeqiKvltssmjdvBmd4h7NOn-tKh7rvdDPmz1n6shYLOZ2SCYBIZrBYPs3W840iwAFvMNLnNV5G7-ZNoaYU55QAgK4IplJ_omoXw-HblIz03fBvge863Ov98i7CHTen0JrvdeV9REAj0vtwul4iSARhAgiCmSs0YiXpkSypBaJRdGAXBs77h_p9Lh6XFU4G3TYo7ore7y7a_Ram0kJDAgHSpRS7AbY6aCbvnoYTnlTO23g-p_7fBhfadBXpwsRDMe-OLkwnveNsBH8gr2yI1SKIFPCpaJsJG_YUTC55pSiVDKLOAFA2kqLIE1ZQVmhEln86YtGgWuzs7fBXX5W7loyuPIWBnlhzbndSj_5Alu5kZs!/“</p></div><div data-bbox=)

- 1) reprodukčná funkcia,
- 2) výchova detí a
- 3) ekonomická funkcia.

1) ad Reprodukčná funkcia

Za výrazný úbytok obyvateľstva na Slovensku zodpovedá primárne nízka miera plodnosti. Plodnosť u žien v rôznom rodinnom stave:

	Zamýšľaná plodnosť	Realizovaná plodnosť
Vydaté	2,22	1,90
Rozvedené	1,80	1,54
Slobodné matky	1,72	1,07

Zdroj: prof. Matulník, *Rodina a rodinná politika na Slovensku, konferencia feb. 2012* „Z uvedenej tabuľky vyplýva, že rodiny založené manželstvom zabezpečujú reprodukčnú funkciu najlepšie. Na Slovensku však rýchlo rastie počet detí narodených mimo manželstva.

...

Aktuálny demografický problém Slovenska ako aj iných krajín Európy teda spočíva aj v tom, že narastá počet slobodných matiek a klesá podiel žien žijúcich v stabilnom manželstve, ktoré majú v priemere viac detí.

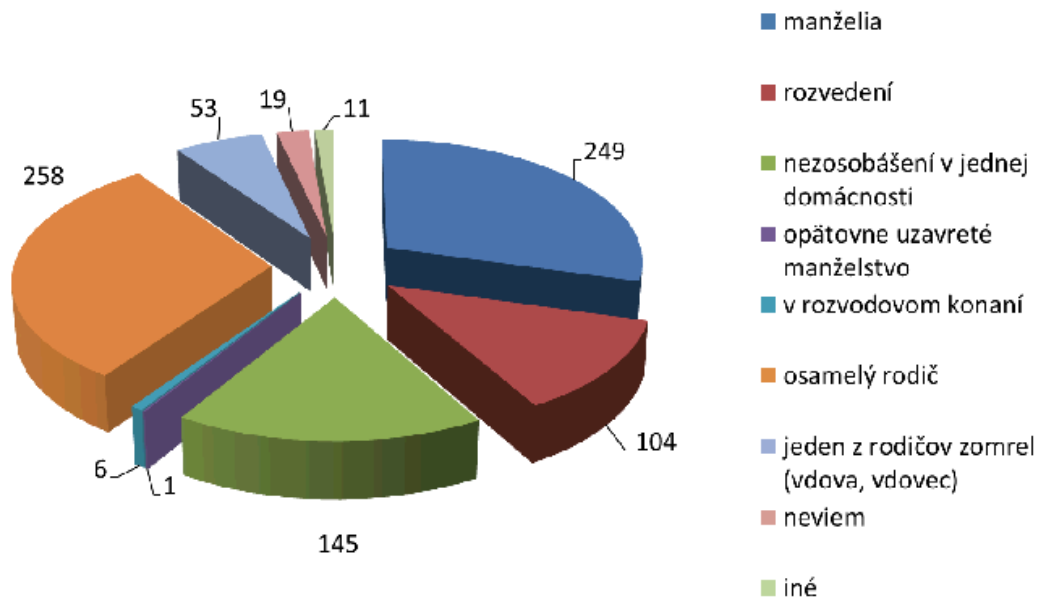
Z pohľadu prínosu manželstva je dôležité zistenie, že ženy žijúce v manželstve si dokážu svoju reprodukčnú úlohu plniť najlepšie, a tak možno konštatovať, že manželstvo pozitívne vplýva na reprodukciu spoločnosti.“

2) ad Výchovná funkcia

Na výchovnú funkciu sa pozrieme z dvoch rôznych uhlov pohľadu. Najskôr sa pozrieme na extrémne formy zlyhania vo výchove, ktoré **viedli až k vyňatiu dieťaťa z rodiny**. Potom sa pozrieme na graf zo Spojených štátov amerických, ktorý hovorí o študijných výsledkoch detí v škole.

Na nasledujúcom grafe (Obr. 8) je počet detí (v absolútnych číslach), ktoré boli na Slovensku vyňaté z rodín v prvom polroku 2013.

Rodinný stav rodičov dieťaťa v čase vyňatia dieťaťa z rodiny (2013)⁴

Zdroj: prof. Jozef Mikloško (Úsmev ako dar): Ohrozená rodina na Slovensku
Obr. 8

Iba približne štvrtina detí bola vyňatá rodičom, ktorí žili v manželstve. Ostatné deti boli odňaté hlavne osamelému rodičovi, vdovcom a rozvedeným alebo kohabituujúcim rodičom. Dôležité je poznamenať, že na Slovensku stále žije väčšina detí v rodinách, kde sú ich biologickí rodičia zosobášení a tento graf potvrdzuje, že takáto forma rodiny pre deti predstavuje najnižšie riziko vyňatia.

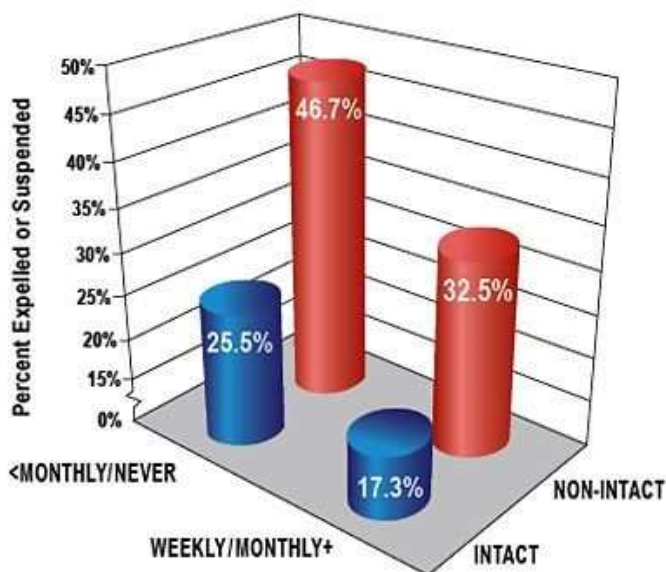
Aj štúdia Ohrozená rodina na Slovensku, z ktorej pochádza uvedený graf, konštatuje, že „Tieto výsledky potvrdzujú tradičnú a nemennú hodnotu manželského spolužitia ako najbezpečnejšieho miesta pre vývin dieťaťa.“

Z pohľadu výchovnej funkcie je zaujímavé aj porovnanie, **ako sa darí deťom v škole v závislosti od rodinného prostredia, v ktorom žijú**. Takéto porovnanie spravil napríklad Patrick Fagan,⁵ ktorý porovnáva vplyv dvoch ukazovateľov – typu rodiny a návštevnosti bohoslužieb – na výsledky detí v škole. Z grafu uvedeného nižšie (Obr. 9) vyplýva, že deti žijúce so svojimi zosobášenými biologickými rodičmi (INTACT), majú menšiu pravdepodobnosť, že nedokončia školu, v porovnaní s deťmi z iných typov rodín (NON-INTACT). V grafe tiež vidieť, že ďalším pozitívnym faktorom na prospech detí v škole je pravidelná návšteva bohoslužieb (týždenne, alebo aspoň raz za mesiac, WEEKLY/MONTHLY+).

Pozitívny vplyv manželstva biologických rodičov a religiozity sa vo výskume Patricka Fagana potvrdzuje aj v iných oblastiach prospechu detí.

Expelled or Suspended by Religious Attendance and Family Structure¹

Religious Attendance and Family Structure Combined

¹ This chart draws on a large national sample (16,000) from the National Longitudinal Study of Adolescent Health, Waves I and II. This work was done by the author in cooperation with former colleagues at The Heritage Foundation, Washington, D.C.

Zdroj: P. Fagan (Marriage and Religion Research Institute) <http://marri.us/>
Obr. 9

Ako vidieť z oboch grafov vzťahujúcich sa na výchovnú funkciu rodiny, je zrejmé, že **rodiny založené stabilným manželstvom si túto funkciu dokážu plniť relatívne lepšie v porovnaní s inými typmi rodiny**. Aj tu sa ukazuje pozitívny prínos manželstva pre dobro detí, ale aj celej spoločnosti.

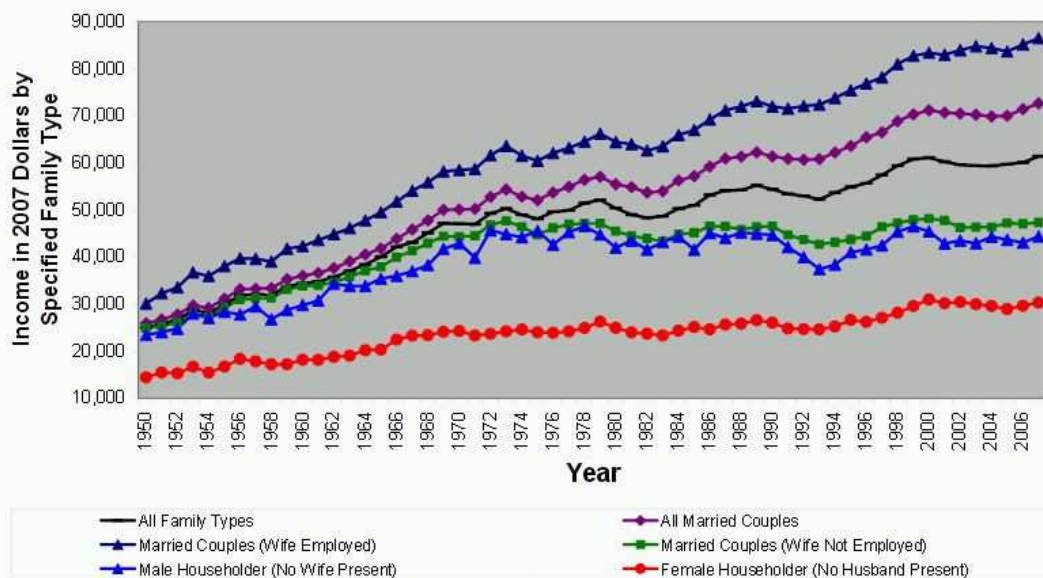
3) ad Ekonomická funkcia

Tretou dôležitou funkciou rodiny, na ktorú sa zameriame, je ekonomická funkcia. Aj v tomto prípade sa rodina založená manželstvom biologických rodičov dieťaťa javí ako najlepšia forma pre zabezpečenie tejto funkcie.

Nasledujúci graf porovnáva príjmy rôznych typov domácností⁶ (Obr. 12). Porovnaním všetkých typov domácností (All Family Types) a domácností so zosobášeným párom (All Married Couples) zistíme, že zosobášené páry majú nadpriemerné rodinné príjmy. Naopak najnižšie príjmy majú domácnosti, kde chýba manžel (Female Householder).

Chart 1: Median Family Income by All Family Types in Constant (2007) Dollars 1950-2007

Source: Statistical Abstracts of the United States

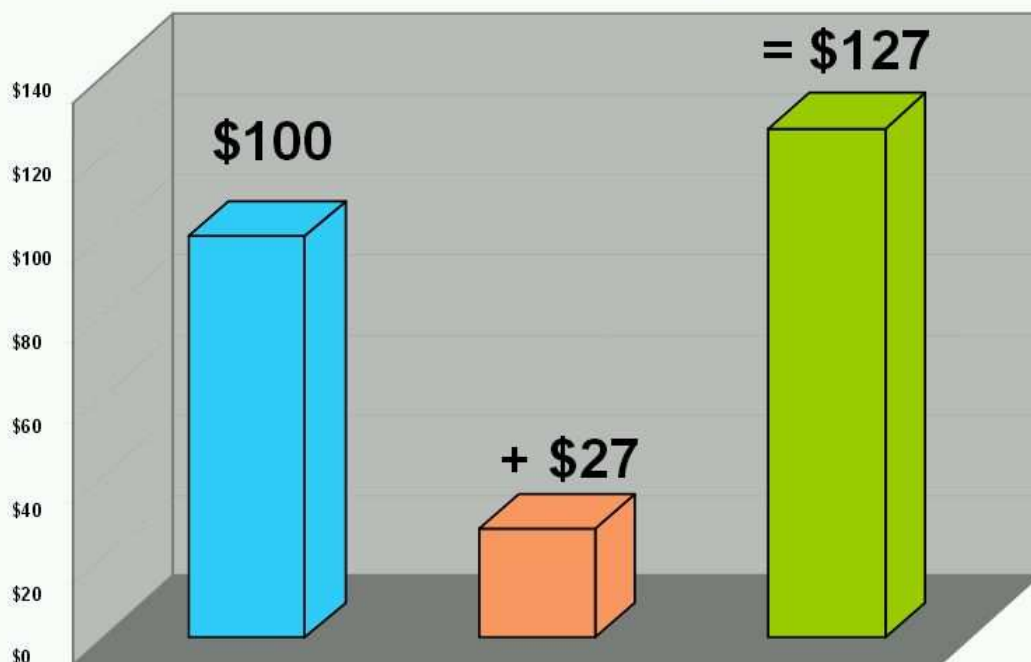
Zdroj: Fagan, Kidd, Potrykus: Marriage and Economic Well-Being: The Economy of the Family Rises or Falls with Marriage, (marri.us), <http://downloads.frc.org/EF/EF12D58.pdf>
Obr. 12

Zaujímavý rozdiel je medzi kategóriou domácností zosobášených párov, kde manželka nepracuje (Married Couples (Wife Not Employed)) a domácností bez manželky (Male Householder). Príjem oboch domácností sa pohybuje blízko pri sebe, ale s tým, že druhá domácnosť má stále o niečo nižší príjem. Tento rozdiel môže pomôcť objasniť ďalší graf (Obr. 13) s porovnaním príjmov zosobášených a nezosobášených mužov⁷. Podľa neho manželstvo so sebou prináša akúsi prémie v hodnote 27 dolárov na 100 dolárov, o ktorú je príjem ženatých mužov vyšší oproti príjmu slobodných mužov.

Túto skutočnosť je možné vysvetliť aj tým, že zosobášený muž je lepší zamestnanec v zmysle, že je stabilnejším – záleží mu na tom, aby mal stabilný príjem a uživil svoju rodinu. Nebude mať teda tendenciu často meniť zamestnanie a tým riskovať stratu príjmu. Svoje zamestnanie si bude vážiť a na pracovisku sa bude snažiť o efektívne pracovné výkony a tiež o dobré pracovné vzťahy.

Chart 2: Marriage Premium in Male Income

Source: Antonovics & Town, *American Economic Review* 94, (2004), 317-321.

Zdroj: Fagan, Kidd, Potrykus: Marriage and Economic Well-Being: The Economy of the Family Rises or Falls with Marriage (marri.us), <http://downloads.frc.org/EF/EF12D58.pdf>
Obr. 13

Jednou zo štúdií na túto tému je práca Marka Regnerusa, ktorá vychádza z údajov o amerických mladých dospelých.

V ekonomických ukazovateľoch, ako poberanie sociálnych dávok zo strany rodičov, poberanie verejnej podpory, zamestnanosť na plný úväzok a nezamestnanosť, vychádzajú výsledky biologickej rodiny so zosobášenými rodičmi oveľa lepšie v porovnaní s inými typmi rodín.

Celkovo vo svojej štúdií Regnerus porovnáva 15 typov rodín (okrem stabilne zosobášených aj napr. rozvedených rodičov, nezosobášených rodičov, ovdovelých rodičov, adoptívnych rodičov a pod.) v desiatkach ukazovateľov. Detailnejšie informácie z tohto porovnania je možné nájsť v sérii tabuliek, ktoré publikoval vo svojej štúdií (jednu takúto tabuľku prikladám na ukážku nižšie – Obr. 11). Záverom Regnerusovej štúdie je, že „Dôkazy, ktoré existujú, naznačujú, že neporušená domácnosť dvoch rodičov [pozn. V štúdií je takto nazývaný heterosexuálny zosobášený prá, ktorý sa nerozviezol – intact biological family] zostáva optimálnym usporiadaním pre dlhotrvajúci úspech detí.“

Table 1
Mean scores on select dichotomous outcome variables, NFSS (can read as percentage: as in, 0.43 = 43%).

	1-IBF	2-MLR no partner	3-MLR + partner	4-FGR	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Currently married	0.43	0.31	0.38	0.38	0.36*	0.49	0.37	0.41	0.27	0.21*	0.17*	0.47	0.63	0.41	0.45
Currently cohabiting	0.05	0.13	0.27*	0.23	0.31*	0.11	0.20*	0.10	0.25*	0.18*	0.31*	0.22*	0.28*	0.07*	0.32*
Family received welfare growing up	0.17	0.72*	0.70*	0.51*	0.47*	0.41*	0.49*	0.37*	0.70*	0.75*	0.55*	0.58*	0.13*	0.12*	0.47*
Currently on public assistance	0.10	0.32	0.49*	0.14*	0.31*	0.21*	0.22*	0.27*	0.52*	0.44*	0.49*	0.28	0.11*	0.27*	0.25
Currently employed full-time	0.49	0.35	0.17*	0.36	0.42*	0.48*	0.44*	0.55*	0.42*	0.31	0.09*	0.52*	0.75*	0.41*	0.42*
Currently unemployed	0.08	0.10*	0.40*	0.23	0.15*	0.13*	0.15*	0.06*	0.18	0.19	0.34*	0.03*	0.00*	0.22	0.12*
Voted in last presidential election	0.57	0.46	0.43	0.71*	0.53	0.53	0.58	0.52	0.58	0.43	0.37	0.70*	0.44	0.58	0.59
Thought recently about suicide	0.05	0.23*	0.09	0.17	0.08	0.10	0.06	0.02	0.11	0.09	0.03	0.04	0.01	0.07	0.11
Recently or currently in therapy	0.08	0.30*	0.17	0.10	0.12	0.17*	0.20*	0.11	0.24*	0.13	0.09	0.13	0.01*	0.22*	0.09
Identifies as entirely heterosexual	0.90	0.45*	0.68*	0.80*	0.83	0.82*	0.82*	0.85*	0.80	0.77*	0.83	0.91*	0.96*	0.82	0.72*
Is in a same-sex romantic relationship	0.04	0.12	0.02	0.14	0.05	0.15*	0.01	0.06*	0.05	0.01	0.04	0.13*	-	0.23	0.21
Had an affair while married/cohabiting	0.13	0.42*	0.38*	0.26	0.12*	0.28*	0.17	0.06*	0.48*	0.23	0.13	0.23	0.18	0.20	0.30
Has ever had an STI	0.08	0.21	0.26*	0.18*	0.12	0.12	0.17*	0.06*	0.25*	0.19*	0.25*	0.17	0.08	0.15	0.12
Ever touched sexually by an adult	0.02	0.16*	0.26*	0.07	0.10*	0.09*	0.10*	0.10*	0.20*	0.15*	0.11	0.05*	0.02*	0.03*	0.09
Ever forced to have sex against will	0.06	0.42*	0.27*	0.17*	0.24*	0.18*	0.20*	0.13	0.17	0.17	0.11	0.12	0.10	0.23*	0.17

*1 = Lived with both bio mother and father from 0 to 18 or until left home (N = 915).

*2 = MLR, but never lived with mother's same-sex romantic partner (N = 50).

*3 = MLR, spent time in residence with mother's same-sex romantic partner (N = 85).

*4 = FGR (N = 61).

*5 = Lived with both bio mom and dad until 18, but subsequently they've gotten a divorce (N = 116).

*6 = Parents were married, but got a divorce, R lived with mother and R reported subsequent relationship(s) and remarriage (N = 223).

*7 = Parents were married, but got a divorce, R lived with mother and R reported subsequent relationship(s) but no remarriage (N = 278).

*8 = Parents were married, but got a divorce, R lived with mother and R reported NO subsequent relationship before 18 (N = 108).

*9 = Parents never married, R lived with mother, and R reported subsequent relationship(s) and marriage (N = 104).

*10 = Parents never married, R lived with mother, and R reported subsequent relationship(s) but no marriage (N = 221).

*11 = Parents never married, R lived with mother, and R reported NO subsequent relationship (N = 48).

*12 = Parents were married, but one parent died, and R reported subsequent relationship(s), possibly including remarriage (N = 117).

*13 = Parents were married, but one parent died, and R reported NO subsequent relationship (N = 28).

*14 = Adopted by strangers at birth or 1 year (at some point, either one or two adopted parents) (N = 101).

*15 = Parents were married, but got a divorce, R lived with father (84% of the time, R said father had another relationship) (N = 95).

Bold indicates the mean scores displayed are statistically significantly different from IBFs (currently intact, bio mother/father household, column 1), without additional controls.

An asterisk (*) next to the estimate indicates a statistically significant difference ($p < 0.05$) between the group's coefficient and that of IBFs, controlling for respondent's age, gender, race/ethnicity, level of mother's education, perceived household income while growing up, experience being bullied as a youth, and state's legislative gay-friendliness, derived from logistic regression models (not shown).

A caret (^) next to the estimate indicates a statistically significant difference ($p < 0.05$) between the group's mean and the mean of Group 3 (MLR + partner), without additional controls.

Obr. 11

Aj na týchto grafoch vidieť, že manželstvo pozitívne vplyva na plnenie ekonomickej funkcie rodiny.

Ako sme sa snažili ukázať na niekoľkých grafoch a tabuľkách, rodina založená manželstvom muža a ženy sa javí byť najlepším rodinným usporiadaním a má veľa prínosov pre samotných manželov, ich deti a celú spoločnosť. Takáto rodina najlepšie zabezpečuje reprodukciu spoločnosti. Deti vyrastajúce so zosobášenými otcom a mamou majú najlepšiu šancu na dobrú výchovu a uplatnenie v spoločnosti. V porovnaní s inými typmi rodín dokáže rodina založená manželstvom najlepšie zabezpečiť svojich členov aj z ekonomického hľadiska.

Samozrejme, manželstvo nie je zárukou úspechu v každom jednotlivom prípade, rovnako ako absencia manželstva neznamená automaticky nefunkčnosť rodiny. Z množstva štatistických zistení však vyplýva, že na manželstve záleží. Je preto vhodné a dobré, ak štát i celá spoločnosť manželstvo uznáva a takéto usporiadanie rodiny podporuje a vyzdvihuje.

Dáta, ktoré som [pozn. - hfi.sk] prezentoval, sú len malou ukážkou z celkového množstva dát dostupných na túto tému. Neustále pribúdajú nové a nové výskumy, ktoré sa zaoberajú vplyvom rodinného prostredia na život detí, dospelých aj spoločnosti. Tým, ktorí by sa chceli do tejto témy hlbšie ponoriť možno pomôže tento stručný zoznam organizácií a publikácií, cez ktoré sa môžu dostať k množstvu ďalších hodnotných prác a štúdií na tému rodiny.

○Marriage and Religious Research Institute (www.marri.us)

○www.familyfacts.org

○Marriage and the Public Good: Ten Principles (http://protectmarriage.com/wp-content/uploads/2012/11/WI_Marriage.pdf)

○Girgis, Anderson, George: Čo je to manželstvo? Obhajoba zväzku muža a ženy

○The National Marriage Project (<http://nationalmarriageproject.org/>)

Ďalší

zdroj

https://digilib.k.utb.cz/bitstream/handle/10563/15495/%C5%A1andera_2011_bp.pdf?sequence=1&isAllowed=y uvádza:

"Vyšší výskyt kriminality je dle odhadů zvláště u mládeže z neúplných rodin. V těchto typech rodin, podle některých autorů, žijí třikrát až čtyřikrát častěji delikventní děti než nedelikventní.

Za základní kriminogenní faktory v rodině proto označujeme tyto: 1. Velké množství funkcí rodiny převzaly jiné sociální instituce. V plné kompetenci rodiny zůstaly pouze některé z nich. 2. Oblast zakládání rodiny ztrácí svoji ritualizovanou podobu, vytváření manželských rodin je tak provázáno značnou volností. Zvyšuje se podíl rodin založených na soužití partnerů bez uzavření manželství.

Ďalší zdroj <https://medium.com/2016-index-of-culture-and-opportunity/families-churches-and-crime-prevention-359f740c102d> uvádza:

- Deti, ktoré vyrastajú bez otca v rodine, majú výrazne vyššiu pravdepodobnosť, že budú v dospelosti uväznené; [2].
- Deti a mládež v rodinách s manželskými rodičmi sa tiež menej často stávajú obeťami násilia a zlého zaobchádzania; [3]
- u detí v manželských rodinách je oveľa menšia pravdepodobnosť, že zažijú iné druhy zneužívania detí (emocionálne alebo sexuálne zneužívanie) [4].

Podľa výskumu sa ukázalo, že deti, ktoré vyrastajú v rodinách založených na manželstve, dosahujú vo všeobecnosti lepšie výsledky ako deti z iných rodinných štruktúr. Výskumy ukazujú, že deti v manželských rodinách majú väčšiu pravdepodobnosť, že budú mať vyššiu úroveň vzdelania, vyššie príjmy a lepšie fyzické a duševné zdravie. (zdroj: Manning, W. D., & Brown, S. L. (2015). Marriage and child wellbeing. Annual review of sociology, 41, 231-257.)

Rodiny založené manželstvom poskytujú stabilnejšie a podpornejšie prostredie pre deti. Štúdie ukazujú, že deti v manželských rodinách sa cítia bezpečnejšie, majú menej problémov so správaním a psychickými problémami a menej pravdepodobne majú kontakt s kriminálnou činnosťou. (zdroj: Fomby, P., & Cherlin, A. J. (2007). Family instability and child well-being. American Sociological Review, 72(2), 181-204.)

Manželské rodiny sa často viac angažujú v zdravých rodinných aktivitách a podporujú svoje deti v ich vývoji a vzdelávaní. Výskum ukázal, že deti z manželských rodín majú väčšiu pravdepodobnosť, že budú zapojené do zdravých aktivít a majú lepší prístup k zdrojom na podporu svojho vzdelávania, ako sú knihy, internetové zdroje a podobne. (zdroj: Sweeney, M. M. (2010). Remarriage and stepfamilies: Strategic sites for family scholarship in the 21st century. Journal of Marriage and Family, 72(3), 667-684.)

Ked' manželstvo nie je iba papier

<https://www.hfi.sk/clanky/rodinna-politika/340-keď-manželstvo-nie-je-iba-papier>

Niektorí ľudia vravia, že základom rodiny je láska, a nie manželstvo. Tvrdia, že na rodinnom usporiadaní až tak nezáleží. Na čom záleží je kvalita vzťahov v rodine.⁶⁵ Iní zase vravia, že ak chceme dosiahnuť vzťahy vyššej kvality, musíme manželskú etiku celoživotného záväzku brať trochu s rezervou. Namiesto nej navrhujú novú, podmienenú manželskú etiku. Podľa nej by mali partneri zotrvať spolu iba dovtedy, kým sa navzájom milujú.⁶⁶

Tieto argumenty však ignorujú vedecké poznatky o vplyve manželstva a normatívneho záväzku spojenom s inštitúciou manželstva na intímne vzťahy. Vďaka podopreniu vzťahu normatívno-právnym rámcom, poskytnutím očakávania sexuálnej vernosti a celoživotného vzájomného záväzku, ako aj tým, že vzťahu dvoch dospelých priznáme určitý unikátny sociálny status manžela a manželky, je manželstvo schopné zabezpečiť lepšiu milostnú aj rodičovskú vzťah než alternatívy k manželstvu.⁶⁷

Z uvedených dôvodov, no nielen z nich, majú dospelí ľudia, ktorí sú zosobášení, vo všeobecnosti šťastnejšie, zdravšie a menej násilné vzťahy, v porovnaní s dospelými, ktorí majú nezáväznú milostnú vzťahy, alebo s ľuďmi, ktorí žijú v kohabitácii (teda v intímnom vzťahu bez manželstva).⁶⁸

Rodičia, ktorí sú zosobášení, sa viac vzájomne podporujú a majú menej konfliktov v porovnaní s rodičmi, ktorí kohabitujú alebo prežívajú iné formy milostných vzťahov.⁷⁰ Na druhej strane, zosobášení rodičia majú vo všeobecnosti lepšie vzťahy s deťmi než kohabitujúce, rozvedené, nezosobášené páry alebo aj ako rodičia, ktorí vstupujú do druhého manželstva.⁷¹ Niektoré súvislosti medzi rodinnou štruktúrou a jej fungovaním sú dôsledkom efektu selekcie – to znamená, že u párov s lepšimi vzťahmi je vyššia pravdepodobnosť, že do manželstva vstúpia, a aj v ňom zotrávajú. No výskum poukazuje aj na to, že inštitúcia manželstva má sociálnu, právnu a normatívnu podpornú funkciu a poskytuje rámec pre lepšie intímne vzťahy medzi manželmi a lepšie vzťahy medzi rodičmi a deťmi.

Ale to isté platí aj o vnímaní manželstva. Osoby, ktoré si vážia inštitúciu manželstva pre samotné manželstvo – to znamená, že sú proti jednoduchým rozvodom, veria, že deti by sa mali rodiť do manželstiev a myslia si, že manželstvo je lepšie než kohabitácia – majú sklon viac sa vkladať do manželstva a žiť vo veľmi kvalitných manželských vzťahoch.

Je iróniou, že tí, ktorí uznávajú podmienenú etiku manželstva, teda tí, ktorí navrhujú, aby manželstvo trvalo len dovtedy, kým sú obaja manželia šťastní, majú menej šťastné manželstvá. Jedna longitudinálna štúdia ukázala, že ľudia odmietajúci rozvody, sú oddanejší svojím partnerom, a to aj po očistení o počiatočnú kvalitu manželstva.⁷² Dve ďalšie štúdie ukazujú, že manželia, osobitne muži, sa častejšie obetujú pre svoje manželky vtedy, ak pociťujú silnú zodpovednosť za budúci vývoj manželstva.⁷³ Podľa inej štúdie, ktorá skúmala subjektívne vnímané manželské šťastie u žien a ich spokojnosť s manželskou náklonnosťou a porozumením, tieto výsledky výrazne a pozitívne súviseli s vysokou a vzájomne zdieľanou partnerskou oddanosťou k manželským normám.⁷⁴ Ďalšia štúdia zistila, že otcovia, ktorí sú oddaní záväzkom manželstva, majú výrazne vyššie sklony chváliť a objímať svoje deti, ako muži, ktorí manželstvu nie sú až takí oddaní.⁷⁵

Vedci uvažujú o tom, že výrazná oddanosť manželským normám u dospelých ľudí vedie k nižšej miere vyhľadávania alternatívnych partnerov a k povedomiu o dlhodobom charaktere vzťahu, ktoré ich ďalej podporuje v tom, aby viac investovali do svojho aktuálneho vzťahu.⁷⁶ Zdá sa, že dospelí, ktorí si vypestovali výrazný normatívny záväzok voči manželstvu, teda berú trvalosť manželstva vážne, majú kvalitnejšie vzťahy s členmi svojej rodiny, ako tí s dospelí, ktorí nepociťujú taký silný záväzok k inštitúcii manželstva.

Poznámky pod čiarou sú [dostupné tu](#).

Text je úryvkom z knihy [Prečo na manželstve záleží](#) od W. B. Wilcoxa a kol. V knihe je označený ako téza č. 7. (Manželstvo a normatívny záväzok voči manželstvu podporuje kvalitné vzťahy medzi dospelými, ako aj medzi rodičmi a deťmi.) Text bol krátený a redakčne upravený.

Najväčšiu rodinnú stabilitu zabezpečuje deťom manželstvo

<https://www.hfi.sk/clanky/rodinna-politika/225-najvaecsiu-rodinnu-stabilitu-zabezpecuje-detom-manzelstvo>

Úryvok z knihy [Prečo na manželstve záleží](#), W. B. Wilcox a kol.

Existuje čoraz širší vedecký konsenzus v otázke rodinnej stability a jej pozitívneho vplyvu na vývoj detí.²⁵ Naproti tomu, deti, ktoré sú vystavené zmenám v rodinnom usporiadaní – od rozvodu, až po rozpad milostného vzťahu matky s priateľom, s ktorým žila – majú väčší sklon k poruchám správania, užívaniu drog, problémom v škole, predčasnému sexuálnemu životu a pocitom osamelosti. Štúdie naznačujú, že viacnásobné zmeny rodinného usporiadania (kde sú deti vystavené viac než jednému rozchodu alebo novému vzťahu), sú pre deti osobitne škodlivé.²⁶

Zmeny v usporiadaní rodinných vzťahov sa považujú za škodlivé aj pre matku, z hľadiska jej schopnosti pozitívne vplyvať na svoje deti, vrátane dodatočného vplyvu cez ekonomické, sociálne a psychologické faktory. Tieto zmeny navyše vedú k potrebe meniť denný režim a adaptovať sa na nové vzťahy, v ktorých sa deti často iba veľmi ťažko orientujú.²⁷

Určitý vplyv môže mať aj efekt selekcie, napríklad vrodené predispozície u matky môžu viesť k nadväzovaniu viacerých prechodných vzťahov, ale tiež k slabým výsledkom dieťaťa, aj keď sa zdá, že efekt selekcie v úplnosti nevysvetľuje tento fenomén.²⁸

Pravdepodobnosť budúceho stabilného rodinného života je najvyššia u detí, ktoré túto stabilitu zažili keď boli ešte deťmi. Podľa údajov štúdie Krehké rodiny a dobro detí (Fragile Families and Child Wellbeing Study), zameranej na deti z asi dvadsiatky miest po celých Spojených štátoch, iba 13 % detí narodených rodičom žijúcim v manželstve zažilo v ranom detstve (do veku troch rokov) zmenu vzťahu matky (tzn. ukončenie alebo začiatok vzťahu). Naproti tomu, u detí kohabitujúcich párov to bolo až 50 %, resp. 69 % u detí, ktoré sa narodili „navštevujúcim sa“ rodičom (tzn. párom, ktoré spolu chodili, ale nežili spolu) a 74 % u detí, ktoré sa narodili slobodným matkám (tzn. matkám, ktoré už ukončili svoj milostný vzťah s otcom).²⁹

Viacero štúdií naznačuje, že kohabitácia vo viacerých kultúrnych či národných prostrediach je naozaj menej stabilnou štruktúrou než manželstvo.³⁰ Hispánske či afroamerické deti narodené kohabitujuúcim párom musia znášať rozchody svojich rodičov častejšie ako ich rovesníci, ktorí sa narodili manželským párom.³¹ Kohabitujujúce zväzky sú nestabilné nielen v Spojených štátoch. Jedna štúdia zameraná na sedemnást' západných krajín ukazuje, že rodičovská kohabitácia sa spája s vyšším rizikom odluky rodičov, dokonca aj vo Švédsku, kde je rodičovská kohabitácia veľmi bežná (hoci rozdiel medzi rodičovskou kohabitáciou a manželstvom vo Švédsku je menej evidentný než v ostatných krajinách).³² Jedna novšia štúdia venovaná rodinnej nestabilite vo Švédsku ukazuje, že u detí narodených kohabitujuúcim párom existuje o viac než 70 % vyššie riziko, že budú vystavené rozchodu rodičov do dovŕšenia 15-teho roku svojho života v porovnaní s ich rovesník-mi, ktorí sa narodili manželským párom.³³

Rodenie a výchova detí v kohabitujuúcich domácnostiach je čoraz častejšia aj v Spojených štátoch, a práve to je jeden z dôvodov, prečo miera rodinnej stability pre deti v Spojených štátoch už tri desaťročia klesá, a to aj napriek poklesu počtu rozvodov.³⁴ Tento celkový útlm rodinnej stability pre deti je osobitne zarážajúci najmä preto, že zosobášené páry sa dnes môžu tešiť oveľa väčšej stabilite než pred 30-timi rokmi. Znížená stabilita je zarážajúca aj z iného hľadiska. Deinštitucionalizácia manželstva sa v Spojených štátoch do značnej miery viaže na manuálne pracujúcich a chudobné komunity. Z ekonomických aj kultúrnych dôvodov je dnes u vzdelanejších a bohatších amerických párov výrazne vyššia pravdepodobnosť úspešnosti ich manželstva než u menej privilegovaných vrstiev obyvateľstva.³⁵ To znamená, že deti z komunít chudobných a manuálne pracujúcich, sú trojnásobne znevýhodnené: majú k dispozícii menej ekonomických zdrojov, ich rodičia čoraz menej vstupujú do manželstiev a počas svojho života sú čoraz viac vystavené viacnásobným zmenám usporiadania rodinnej štruktúry.

Poznámky pod čiarou sú [dostupné tu](#).

Tento úryvok je v knihe [Prečo na manželstve záleží](#) označený ako téza č. 2. (Najvyššia pravdepodobnosť, že sa deti budú tešiť rodinnej stabilite je vtedy, ak sa narodí do rodiny založenej na manželstve.)

KONIEC REAKCIE

Ďalšia poznámka z **Ministerstva dopravy a výstavby SR**

Rodinná politika by sa mala orientovať na blaho detí a nie na znásilňovanie pojmu manželstvo. Cieľom tejto politiky by malo byť zabezpečiť také nástroje a možnosti, aby deti mohli byť vychovávané v milujúcom a starostlivom prostredí bez ohľadu na to, či sú vychované manželským párom, nezosobášeným párom alebo jednotlivcom.

REAKCIA: Vid' štatistické fakty vyššie – deťom narodeným v manželstvom založenej rodine sa darí oveľa lepšie, a keďže chceme to najlepšie pre deti (veľmi správne napísal pripomienkovateľ - aby deti mohli byť vychovávané v milujúcom a starostlivom prostredí), logicky sledujeme aj cieľ vytváranie rodín založených manželstvom – verejný sľub je silnejší a stabilnejší ako voľná kohabitácia.

Ďalšia poznámka z **Ministerstva dopravy a výstavby SR** reagujúca na tvrdenie: „Najlepším priestorom pre prijímanie a výchovu detí, ktoré štatisticky budú mať najmenej problémov, je stabilná harmonická rodina.“:

Ak má dokument rady vlády obsahovať takéto silné tvrdenie, je nutné uviesť zdroj – analýzu, štúdiu, prieskum, ktoré takéto tvrdenie podloží. V opačnom prípade ide iba o názor, ktorý nemusí byť totožný s realitou.

REAKCIA: vid' vyššie

Ďalšia poznámka z **Ministerstva dopravy a výstavby SR** reagujúca na tvrdenie: „Pre najlepší rozvoj detí v najrannejšom veku do troch rokov je dôležitá osobná starostlivosť matiek, ktorú nemôže nič nahradiť.“:

Opäť, čo je podkladom takéhoto tvrdenia? Prečo by otec dieťaťa / náhradný rodič / pestún / adoptívny rodič nemohli byť vhodní pre najlepší rozvoj dieťaťa?

REAKCIA: „Pre dieťa do troch rokov veku je potrebná osobná starostlivosť matky. Je dôležitá pre vytvorenie bezpečnej vzťahovej väzby, ktorá je základom do zdravého emočného života človeka. Odkladanie detí do jasí, rovnako ako ich odkladanie do zariadenia poskytujúceho služby starostlivosti o deti v detských skupinách vo veku do troch rokov dieťaťa je v rozpore s najlepším záujmom dieťaťa. Rodinná politika nemá sledovať v prvom rade ekonomické záujmy spoločnosti spočívajúce v maximalizácii výroby a platenia daní. Zodpovedná rodinná politika štátu musí v prvom rade sledovať záujem dieťaťa na osobnej starostlivosti matky aspoň prvé tri roky jeho života, a preto by sa mala vyhnúť akejkoľvek forme podpory odtrhania detí do troch rokov veku od matky.“

„Štát by mal sledovať najlepší záujem dieťaťa, a tým je celodenná osobná starostlivosť matky po dobu minimálne troch rokov od narodenia dieťaťa. Otec je samozrejme dôležitý tiež, avšak jeho osobitné dary sú potrebné najmä vo vyššom veku dieťaťa, kedy prirodzene preberá väčšiu mieru zodpovednosti za výchovu dieťaťa a uvádza ho do vonkajšieho prostredia.“ zdroj hfi.sk

Nasleduje citácia z článku K. Daniškovej: **Čo skutočne naše deti potrebujú** (<https://blog.postoj.sk/15060/co-skutocne-nase-deti-potrebuju>)

Janka sa ako osemmesačné bábätko dostala do nemocnice. Mama nemohla byť s ňou, tak ju každý deň chodili navštevovať. Prvý deň plakala. Druhý deň bola smutná a apatická. Tretí deň sa na nich už ani nepozrela. Okamžite ju zobrali so sebou domov.

Ešte v prvej polovici 20. storočia prevládal názor, že dieťa potrebuje v prvom rade dobrú hygienu, dostatok jedla, strechu nad hlavou a výchovu s dobrými morálnymi základmi. Ak sa objavilo dieťa s poruchami správania, príčiny sa hľadali v týchto oblastiach.

V štyridsiatych rokoch prišiel anglický psychológ a psychiater John Bowlby s prevratnou teóriou attachmentu (citového puto alebo aj vzťahovej väzby). Tvrdil, že naše deti nepotrebujú ideálne materiálne zabezpečenie. Príčiny porúch správania hľadal v oblastiach ako dlhodobý pobyt matky v sanatóriu keď malo dieťa dva roky, tragická smrť blízkej osoby, matka uvažovala o potrate, a podobne. Jeho teória sa neskôr stala základom modernej vývojovej psychológie.

Bezpečné citové puto

Bowlby za rozhodujúce pre zdravý vývoj dieťaťa považoval bezpečné citové puto k blízkemu človeku (najčastejšie je to práve mama), ktorý s ním trávi veľa času a naplňa

jeho potreby. Dieťa túži po jeho blízkosti a tento vzťah je charakterizovaný vzájomným porozumením, prijatím, láskou, trvalosťou a bezpečím. Dieťa sa môže v takomto vzťahu uvoľniť a bezpečne rozvíjať a veriť, že svet je dobrým miestom pre život.

Bezpečné citové puto sa buduje v akomsi stále sa opakujúcom kolotoči dôvery – 1. dieťa má potrebu, 2. rodič túto potrebu naplní, 3. dieťa pociťuje úľavu, 4. dieťa dôveruje rodičovi. Môžeme si to predstaviť aj takto: dieťa plače pretože je hladné. Mama vníma plač dieťaťa a snaží sa zistiť, čo dieťa potrebuje. Skontroluje, či má suchú plienku, či nepotrebuje jej blízkosť, kedy naposledy jedlo, ... a dieťa sa upokojí. Takto ako rodičia postupujeme dennodenne hlavne v prvých rokoch života.

Teória citového puta je postavená na tom, že my, ľudia, máme schopnosť prežívať šťastie a spokojnosť v kontakte s inými ľuďmi. Toto však nie je samozrejmé, ale formuje sa to prostredníctvom intenzívnych interakcií s najbližšími v prvých troch až piatich rokoch života. Ak sú tieto interakcie prevažne dobré, dieťa bude aj do ďalších vzťahov vstupovať vyrovnané a s dôverou.

Citové puto s rodičmi, a najmä mamou, je prvým a najdôležitejším vzťahom. Ovplyvňuje vývoj mozgu a vytvára základ pre budovanie ďalších zdravých vzťahov – kamarátstiev, pracovných vzťahov, manželského vzťahu a následne tiež vzťahov s vlastnými deťmi. Možno sami na sebe, možno v okolí poznáme a vidíme, aké ťažké je byť dobrým rodičom, ak človek sám nezažil dobrých rodičov.

Jedným z prvých prejavov bezpečného citového puta je preferovanie mamy (či inej blízkej osoby) zhruba okolo šiesteho až deviatego mesiaca života. Možno ste si na deťoch všimli, že približne v tomto veku začnú byť nesvoje a plačú, ak sa majú rozlúčiť s mamou, prípadne inou blízkou osobou. Že nechcú ísť na ruky cudzím ľuďom, hoci ešte pred pár týždňami s tým nemali problém. Často sa to považuje za prílišné lipnutie na mame, za rozmazanosť, alebo bojzlivosť, ale v skutočnosti ide o dôležitý mílnik vo vývoji dieťaťa, ktorý sprevádza budovanie bezpečnej vzťahovej väzby.

Experimenty Mary Ainsworthovej

Lenkina mama ešte študovala, keď sa Lenka narodila. Otec chodil do práce a starí rodičia tiež ešte pracovali. Kým bola mama v škole, o Lenku sa starali susedky. Keď mala pol roka, začala chodiť do jaslí. Keď mala rok, mama o nej hovorila: „Ona sa vôbec nebojí, išla by s hocikým.“

Bowlbyho blízka spolupracovníčka Mary Ainsworthová vyvinula nástroj na vyhodnotenie miery bezpečného citového puta a štýlu rodičovskej starostlivosti. Vytvorila modelovú situáciu (návšteva miestnosti s hračkami) a sledovala, ako budú deti vo veku jedného roka reagovať na rôzne zmeny, ako príchod dieťaťa s matkou do miestnosti, príchod cudzej osoby do miestnosti, odchod matky, dieťa zostáva v miestnosti samé alebo s cudzou osobou, cudzí človek sa snaží dieťa utíšiť, príchod matky, ktorá sa snaží dieťa utíšiť, a podobne.

Ainsworthová sledovala, ako deti na tieto zmeny reagujú, porovnávala ich a identifikovala tri typy správania detí.

Prvá skupina detí bola rozrušená, keď matka odišla. Ak sa cudzia osoba pokúšala dieťa upokojiť, nedarilo sa jej to. Tieto deti sa veľmi potešili, keď sa matka vrátila späť do miestnosti, radostne ju vítali a v jej náručí sa upokojili.

Druhá skupina detí tiež ťažko prežívala odchod matky, ale jej návrat pre ne neznamenal upokojenie. Ak sa matka snažila utíšiť ich, ďalej plakali. Deti sa na matku úzkostne lepili, vyžadovali si jej pozornosť a akoby ju trestali za predchádzajúce opustenie.

Deti v tretej skupine sa navonok správali akoby sebavedomo a nezávisle. Nemali problém nadviazať kontakt s cudzou osobou. Všimli si síce odchod matky, ale cudzia osoba ich ľahko upokojila. Keď sa matka vrátila, išli za ňou, ale nedívali sa jej do očí a odkláňali sa preč.

Ainsworthová označila tieto skupiny nasledovne:

1. Bezpečné citové puto – v bežnej populácii asi 55% až 65% detí.
2. Rozporuplné citové puto – v bežnej populácii asi 5% až 15% detí. Správanie rodičov týchto detí je rozporuplné, správajú sa k dieťaťu podľa svojej nálady, niekedy sa mu venujú, inokedy ignorujú jeho potreby.
3. Vyhýbavé citové puto – v bežnej populácii asi 30% detí. Rodičia nie sú citliví na potreby dieťaťa, odmietajú ho a dieťa postupne prestane vyhľadávať ich blízkosť. Tieto deti sa navonok javia nezávisle, ale odchod matky u nich, podobne ako u detí v prvej skupine, zvýšil hladinu stresového hormónu kortizolu. Tieto deti potláčajú vlastné emócie a navonok svoj stres neprejavujú.

Neskôr boli identifikované ešte ďalšie dva typy: dezorganizovaný-dezorientovaný typ a „žiadny attachment“.

4. Dezorganizované-dezorientované citové puto – tento typ majú deti, ktoré počas prvého roka zažili traumy. Po návrate matky do miestnosti sa správajú dezorientovane a chaoticky. Najprv sa vyberú smerom k matke, ale potom sa otáčajú preč. Deťom namerali vyššie hladiny stresových hormónov a tiež vyššiu srdcovú frekvenciu ako iných typov detí. Veľa takýchto detí sa nachádza v skupine zanedbávaných, týraných a zneužívaných detí. Rodičia pre nich neznamenajú bezpečie, ale práve naopak.

5. Žiadne citové puto – deti boli po narodení opustené a detstvo prežili v ústavnej starostlivosti, kde sa o nich starali rôzne osoby. Dieťa nemá blízkou osobu, ku ktorej by sa mohlo dlhodobo bezpečne pripútať a v dospelosti je u nich veľmi často diagnostikovaná porucha empatie a sociálnych vzťahov.

Na označenie bezpečného citového putá sa používa aj pojem istý attachment. Za neistý attachment sa považujú rozporuplné, vyhýbavé a dezorganizované-dezorientované citové putá.

Čo pre dieťa znamená, ak jeho citové puto nie je bezpečné?

Martinkova mama odišla z pôrodnice, keď mal štyri dni. Ďalšie štyri dni prežil na novorodeneckom oddelení a potom 5 mesiacov v profesionálnej rodine. Adoptívni rodičia spomínajú na prvé dni takto: „Martinko odmietal jesť, bol totiž zvyknutý, že ho kŕmi iba profi-mama. Bol vážny. Tvrdili nám, že pri kúpaní rád špliecha. U nás to prvýkrát spravil po troch týždňoch. Aj po dvoch rokoch ešte stále pracujeme na vytváraní bezpečného citového putá.“

Dieťa si v prvých rokoch života vytvára vnútorný pracovný model, ako to nazval John Bowlby. Zahŕňa vnímanie samého seba, druhých, emocionálne a sociálne vzťahy a správanie.

Ako deti zažívame nekonečné množstvo interakcií s okolím a z týchto skúseností budujeme náš pracovný model, návod ako fungovať s druhými, ako reagovať na rôzne stresové situácie, či ako získať späť vnútornú rovnováhu. Takto fungujeme celý život, ale najdôležitejšie obdobie, v ktorom sa nastavuje náš vnútorný pracovný model, je vo veku do troch až piatich rokov.

Bowlby píše: „Rodičia by mali byť podporujúci, spolupracujúci a dodávať odvalu. Úlohou rodičov nie je len vytvoriť pevné bezpečné puto, ale tiež podporiť dieťa v jeho

objaviteľských snahách tak, aby postupne získalo pocit vlastnej kompetentnosti, autonómie a schopností.“ (Citát z knihy Petry Vrtbovskej O ztraceném dítěti & cestě do bezpečí, str. 33.)

Deti sú v týchto prvých rokoch života bezbranné a nevedia sa logicky vysporiadať s traumami, ako napríklad odlúčenie od rodičov, náladovosť rodičov, odmietanie dieťaťa, absencia rodiča, či prehnane kritické hodnotenia. Zanecháva to v nich pocit, že nie sú hodné lásky, a príčiny hľadajú v sebe. Toto všetko vytvára stopu v ich vnútornom pracovnom modeli, ktorý zakladá rámec pre fungovanie dieťaťa v budúcnosti. Takéto deti si celým životom môžu niesť pocit neistoty a vnútornej nepohody.

Ďalšia poznámka z **Ministerstva dopravy a výstavby SR** reagujúca na tvrdenie: „fungujúca stabilná harmonická rodina vytvára prostredie, v ktorom sa najlepšie prijímajú a vychovávajú deti s najmenším množstvom problémov.“:

Platia komentáre vyššie. Podľa tejto vety ak je dieťa vychovávané napr. iba 1 rodičom, bude mať viac „problémov“ ako dieťa vyrastajúce v „stabilnej harmonickej rodine“. Výchova detí manželmi nie je zárukou harmónie a stability.

REAKCIA: vid' vyššie. Áno, žiaľ, štatisticky bude mať také dieťa viac „problémov“ v porovnaní s dieťaťom vyrastajúcim v „stabilnej harmonickej rodine“

Konferencia biskupov Slovenska

poznámka „ do definície je potrebné zaradiť aj iné životné situácie, ktoré sa bežne vyskytujú“

REAKCIA: Žiaľ, predkladateľovi nie je jasné, čo konkrétne pripomienkovateľ má na mysli.

Poznámka/komentár: „Podpora osobnej starostlivosti rodičov , zodpovednosť rodičov za dieťa je do 18 roku dieťaťa, do plnoletosti“

REAKCIA: textácia bola upravená, doplnená

Familiaris

Poznámka/komentár: „TU by som to neohraničoval vekom.“ reagujúca na text „podporu osobnej starostlivosti rodičov o deti v najrannejšom veku do troch rokov života dieťaťa“

REAKCIA: textácia bola upresnená. Zároveň vid' vyššie dôležitosť zdôraznenia osobnej starostlivosti matky o dieťa do 3 rokov veku dieťaťa z dôvodu nenarúšania vzťahovej väzby

Poznámka/komentár: „Toto je pre mňa sporné, lebo máme aj rodiny bezdetné z rôznych dôvodov a štát by ich mal chrániť tiež apodporovať. „ reagujúca na text „a mať taký počet detí, ktorý zabezpečí demografický rast Slovenskej republiky.“

REAKCIA: Predkladateľ rozumie poznámke pripomienkovateľa, avšak Rada vlády rieši aj zásadne negatívnu demografickú situáciu SR a podpora prijímania detí je zásadnou potrebou štátu (štatút Rady, čl. 2, Postavenie rady, bod 2. Rada je prierezovým odborným, poradným a koordinačným orgánom vlády Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) v oblasti ochrany a podpory rodín a demografického vývoja. Jej poslaním je podporovať integráciu

a synergiu príslušných štátnych, odborných a spoločenských inštitúcií pôsobiacich v oblasti rodinnej politiky s cieľom navrhovania efektívnych riešení za účelom dosiahnutia zlepšenia plnenia funkcií rodiny, priaznivého demografického vývoja a zmiernenia procesu populačného starnutia obyvateľstva Slovenskej republiky.)

INFOSTAT

Definícia rodinnej politiky je v tejto podobe nedostatočná. Nie je to komplexný materiál, ktorý by predstavoval konsenzus odborných autorít v tejto oblasti – ide o názor jedného človeka (skupiny osôb) veľmi úzko koncipovaný a zameraný len na jeden aspekt rodinnej politiky a jej aktérov. Vylučuje veľkú skupinu rodinných foriem na Slovensku a nerešpektuje čoraz väčšiu pluralitu rodinných foriem. Významným nedostatkom je tiež vágne nastavenie cieľov a často ich jednostranné zameranie na reprodukciu – a to navyše s explicitne stanovenými cieľmi. V kontexte uvedeného, ako aj nasledujúcich parciálnych pripomienok si dovoľujem odporučiť materiál v plnom znení zamietnuť a navrhujem vytvoriť pracovnú skupinu Rady vlády spolu s vytipovanými ďalšími partnermi, ktorí by spolupracovali na vytvorení jasnej a komplexnej definície rodinnej politiky, jej nástrojov a cieľov pre potreby Slovenskej republiky.

REAKCIA: predkladateľ berie na vedomie postoj pripomienkujúceho. Predkladateľ predkladá návrh s ohľadom na čl. 3 ods. 2. písm. d) Štatútu Rady vlády Slovenskej republiky pre rodinu a demografický vývoj (ďalej len „Štatút“), podľa ktorého Rada predkladá vláde podnety na zvýšenie úrovne podpory a ochrany rodiny, rodinných hodnôt a manželstva a Čl. 5 Práva a povinnosti predsedu rady, podpredsedu rady a ďalších členov rady ods. 3) písm. c) Štatútu, podľa ktorého členovia rady iniciatívne predkladajú návrhy, odporúčania a stanoviská.

- F.1. Rodinná politika je politika zameraná na ochranu a podporu manželstva, ktorým sa zakladá rodina; je to politika, zameraná na podporu a ochranu rodiny a jej nezávislosti od štátnych zásahov, jej stability a súdržnosti s cieľom najlepšieho dobra manželov a detí; je to politika, ktorá je v duchu Ústavy SR zameraná na podporu vytvárania harmonických rodín založených stabilným manželstvom jedného muža a jednej ženy; na podporu prijímania a vychovávanie detí, podporu osobnej starostlivosti rodičov o deti v najrannejšom veku do troch rokov života dieťaťa a na podporu medzigeneračnej solidarity.
- F.2. Rodinná politika je investíciou do budúcnosti, je súborom opatrení a nástrojov, ktorými štát, jeho orgány ako aj samosprávne orgány podporujú rodinu vo výkone jej funkcií a zodpovedností dovnútra voči svojim členom a navonok voči spoločnosti a smerujú tak k trvalo udržateľnému rozvoju rodiny.
- F.3. Rodinná a sociálna politika sa v niektorých opatreniach dotýkajú či prelínajú, avšak ich ciele sú odlišné. Rodinná politika je investíciou do budúcnosti, sociálna politika rieši vzniknuté sociálne problémy.
- F.4. Do rodinnej politiky patria aj nástroje a opatrenia, ktoré uľahčia a povzbudia obyvateľov Slovenskej republiky uzavrieť manželstvo, založiť si rodinu a mať taký počet detí, ktorý zabezpečí demografický rast Slovenskej republiky.

Page : 25 Line : 1021 Author : Šprocha Branislav 03/15/2023
Rodinná politika nie je politika zameraná na ochranu a podporu manželstva!!!

Page : 25 Line : 1021 Author : Unknown Author 04/27/2023
Reply to Šprocha Branislav (03/15/2023, 17:40): "..."
Znenie bolo upravené

Page : 25 Line : 1022 Author : Šprocha Branislav 03/15/2023
Rodina nie je založená manželstvom - takéto úzka optika rodiny diskriminuje ostatné formy rodín - tie by neboli v takomto prípade objektom rodinnej politiky?

Page : 25 Line : 1022 Author : Unknown Author 04/27/2023
Reply to Šprocha Branislav (03/15/2023, 17:41): "..."
Ako už pri viacerých odpovediach vyššie, je zrejmé, že tu ide o odlišný pohľad na obsah rodinnej politiky.

Page : 25 Line : 1024 Author : Šprocha Branislav 03/15/2023
Prečo len manželov? Ostatní členovia rodiny, resp. rodič a dieťa nemajú nárok na podporu zo strany rodinnej politiky

Page : 25 Line : 1024 Author : Unknown Author 04/27/2023
Reply to Šprocha Branislav (03/15/2023, 17:43): "..."
Veta hovorí o najlepšom dobre manželov a detí. Znenie bolo upravené

Page : 25 Line : 1030 Author : Šprocha Branislav 03/15/2023
Akou investíciou? Čo to je? Nejasná abstraktný pojem

Page : 25 Line : 1030 Author : Unknown Author 04/27/2023
Reply to Šprocha Branislav (03/15/2023, 17:43): "..."
Textácia bola rozšírená

Page : 25 Line : 1034 Author : Šprocha Branislav 03/15/2023
Čo je trvalo udržateľný rozvoj rodiny?

Page : 25 Line : 1034 Author : Unknown Author 04/27/2023
Reply to Šprocha Branislav (03/15/2023, 17:43): "..."
Textácia bola upravená

Page : 25 Line : 1037 Author : Šprocha Branislav 03/15/2023
Z tohto znenia absolútne nie je jasné aká je diferenciacia medzi sociálnou a rodinnou politikou? Čo je investícia do budúcnosti?

Page : 25 Line : 1037 Author : Unknown Author 04/27/2023
Reply to Šprocha Branislav (03/15/2023, 17:45): "..."
Znenie bolo upravené

Page : 25 Line : 1040 Author : Šprocha Branislav 03/15/2023
Rodinná politika by si nemala dávať explicitný "numerický" cieľ z hľadiska reprodukcie, počtu detí - to je výsostne individuálna a osobná záležitosť. Rodinná politika môže maximálne prispieť svojimi

nástrojmi a opatreniami, aby ľudia mali toľko detí koľko si želajú a mali ich vtedy, kedy si ich želajú. V tomto duchu vyznievajú otázky - čo ak manželské páry nebudú mať toľko detí, aby sa zabezpečil demografický rast, potom nemajú nárok na nástroje a opatrenia? A koľko tých detí musia mať, aby nastal demografický rast? Je vôbec demografická rast SR možný?

Page : 25 Line : 1040 Author : Unknown Author 04/27/2023

Reply to Šprocha Branislav (03/15/2023, 17:48): "Rodinná politika by si nemala dávať explicitný "numerický" cieľ z hľadiska reprodukcie, počtu detí - to je výsostne individuálna a osobná záležitosť. Rodinná politika môže maximálne prispieť svojimi nástrojmi a opatreniami, aby ľudia mali toľko detí koľko si želajú a mali ich vtedy, kedy si ich želajú.

V tomto duchu vyznievajú otázky - čo ak manželské páry nebudú mať toľko detí, aby sa zabezpečil demografický rast, potom nemajú nárok na nástroje a opatrenia? A koľko tých detí musia mať, aby nastal demografický rast? Je vôbec demografická rast SR možný?"

Legitímnym záujmom štátu je aj jeho záchovnosť, k čomu potrebuje dostatok obyvateľov. Klesanie počtu obyvateľstva prináša problémy zdravotníctvu, školstvu, sociálnym službám, trhu práce... Preto je legitímne, aby štát motivoval (nie nútil) ľudí, aby mali potomstvo, hoci finálne rozhodnutie je vždy na rodine, štát predsa nijako nemôže donútiť ľudí mať deti, ak nechcú. Povbudzovať ich k tomu však môže – ako sa písalo aj v tomto znení "...opatrenia, ktoré uľahčia a povzbudia..."

Základná demografická poučka hovorí, že na záchovnosť je potrebná plodnosť 2.1 dieťaťa na ženu vo fertilnom veku.

Odôvodnenie

Do pojmu rodinná politika môžu byť vkladané rôzne významy, politiky a opatrenia, ktoré sa dotýkajú rôznych oblastí života a majú presah na rodinu, rodičovstvo a manželstvo. Chápanie pojmu rodinná politika môže závisieť od konkrétneho jednotlivca.

Je preto dôležité, aby mala Rada vlády Slovenskej republiky pre rodinu a demografický vývoj ujasnený obsah tohto pojmu, z ktorého bude vychádzať.

Základom stability rodiny je verejný záväzok jedného muža a jednej ženy, ktorým rodina vzniká, teda manželský sľub, ktorý vytvára aj záväzky a zvyšuje súdržnosť a stabilitu rodiny. Článok 41 Ústavy SR bod (1) hovorí: „Slovenská republika manželstvo všestranne chráni a napomáha jeho dobru. Manželstvo, rodičovstvo a rodina sú pod ochranou zákona. Zaručuje sa osobitná ochrana detí a mladistvých.“

Rodina s cieľom najlepšieho dobra manželov a detí potrebuje možnosti a podporu pre výkon svojich funkcií a zodpovedností dovnútra voči svojim členom ako aj navonok voči spoločnosti a tiež pre svoj rozvoj. Tomu môže napomáhať štát, samospráva i iné organizácie svojou podporou s cieľom trvalo udržateľného rozvoja rodiny; zároveň je nutné zdôrazniť a realizovať potrebu autonómie rodiny pred neprimeranými zásahmi štátnych a iných orgánov zvonku.

Slovenská republika tri desaťročia čelí zásadne negatívnej demografickej situácii, kedy nízka pôrodnosť o.i. ohrozuje budúce fungovanie štátu a jeho služieb (sociálne služby, dôchodkový systém, zdravotná starostlivosť atď.). Najlepším priestorom pre prijímanie a výchovu detí, ktoré štatisticky budú mať najmenej problémov, je stabilná harmonická rodina. Pre najlepší rozvoj detí v najrannejšom veku do troch rokov je dôležitá osobná starostlivosť matiek, ktorú nemôže nič nahradiť.

Je tiež dôležité zadefinovať a odlíšiť rodinnú a sociálnu politiku, ktoré sa často dotýkajú či prelínajú, no majú odlišné ciele – rodinná politika je investíciou do budúcnosti, problémom predchádza, nakoľko dobre fungujúca stabilná harmonická rodina vytvára prostredie, v ktorom sa najlepšie prijímajú a vychovávajú deti s najmenším množstvom problémov. Týchto nových členov spoločnosti chceme o.i. chrániť pred prepadom do sociálnych ťažkostí, a tak o.i. predchádzať výdavkom sociálneho systému. Naproti tomu sociálna politika rieši už vzniknuté sociálne problémy.

Záujmom Slovenskej republiky je, aby sa zásadne zvýšila pôrodnosť.

Page : 26 Line : 1049 Author : Šprocha Branislav 03/15/2023

Obsah a definícia pojmu rodinná politika musí vychádzať z komplexnej a prierezovej diskusie odborníkov príslušných rezortov a pôsobiacich v danej oblasti - v takejto podobe je rodinná politika presne ako je uvedené v prvom odstavci - úzkym názorom jednotlivca.

Page : 26 Line : 1049 Author : Unknown Author 04/27/2023

Reply to Šprocha Branislav (03/15/2023, 17:51): "..."

Záleží ako sa rodinná politika zadefinuje. Ako vidíme z diskusie členov Rady, často sa mieša rodinná a sociálna politika. Aj táto diskusia je dobrá na vyjasnenie jednotlivých názorov, postojov, ako aj cieľov štátu atď.

Page : 26 Line : 1057 Author : Šprocha Branislav 03/15/2023

A iné formy rodiny?

Page : 26 Line : 1057 Author : Unknown Author 04/27/2023

Reply to Šprocha Branislav (03/15/2023, 17:56): "..."

Znenie bolo nahradené slovom rodičov

Page : 26 Line : 1065 Author : Šprocha Branislav 03/15/2023

Nízka pôrodnosť je len jeden z aspektov, ktorý je spojený s budúcim "ohrozením fungovania štátu"

Page : 26 Line : 1065 Author : Unknown Author 04/27/2023

Reply to Šprocha Branislav (03/15/2023, 17:55): "Nízka pôrodnosť je len jeden z aspektov, ktorý je spojený s budúcim "ohrozením fungovania štátu""

Bolo by dobré konkretizovať námet na zlepšenie textu.

Bolo by dobré konkretizovať

Page : 26 Line : 1068 Author : Šprocha Branislav 03/15/2023

Prečo do 3 rokov veku? A musia to byť len matky? A čo otcovia?

Page : 26 Line : 1068 Author : Unknown Author 04/27/2023

Reply to Šprocha Branislav (03/15/2023, 17:56): "Prečo do 3 rokov veku? A musia to byť len matky? A čo otcovia?"

Otec nie je matka, matka nie je otec. Prirodzenou a najlepšou vzťahovou osobou je pre dieťa matka, najmä v najranejšom veku (vid' argumentácia vyššie).

Page : 26 Line : 1079 Author : Šprocha Branislav 03/15/2023

Čo je to zásadne zvýšila pôrodnosť? Ako a na akú úroveň? Je to vôbec možné? Uvedomuje si autor predkladaného návrhu, že pôrodnosť v najbližších rokoch bude klesať aj keby sa výraznejšie zvýšila plodnosť žien na Slovensku? (navyše táto aj reálne už niekoľko rokov rastie)

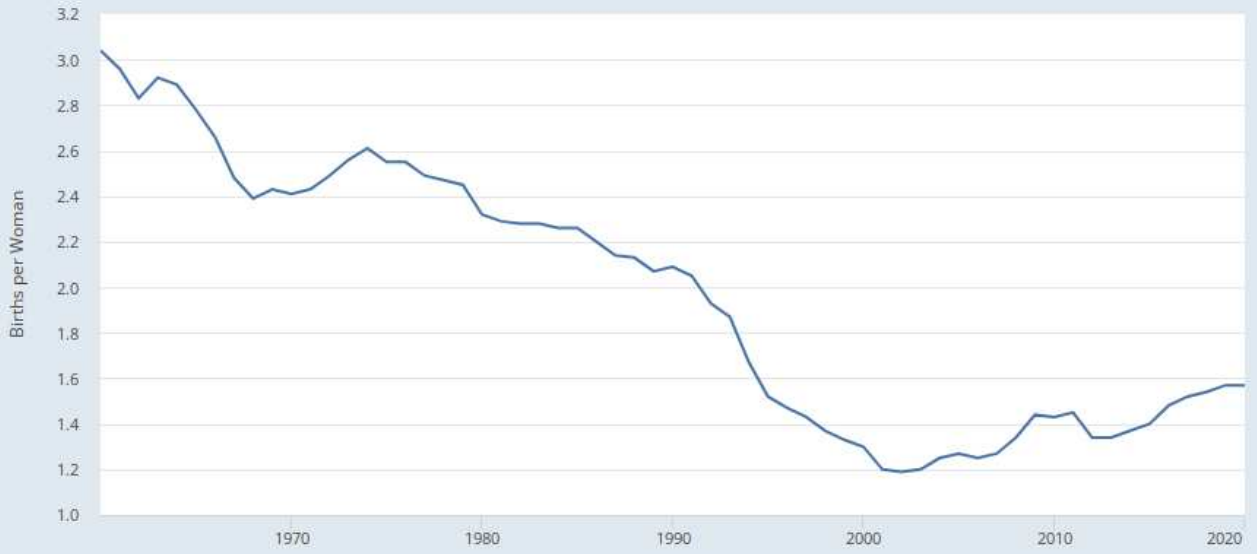
Page : 26 Line : 1079 Author : Unknown Author 04/27/2023

Reply to Šprocha Branislav (03/15/2023, 17:54): "..."

Plodnosť je pod hranicou záchovnosti 2.1 dieťaťa a na ženu vo fertlilnom veku už cca 30 rokov, čo je z pohľadu štátu a jeho súčastí problém, ktorý je potrebné riešiť a nie naň rezignovať.

<https://fred.stlouisfed.org/series/SPDYNTFRTINSVK>

FRED — Fertility Rate, Total for the Slovak Republic

Source: World Bank

fred.stlouisfed.org